

2^e Turap Dantumadiel 2022

Inhoudsopgave

Inleiding.....	3
Programma 1: Ynwenner en Bestjoer	4
Programma 2: Mienskip.....	15
Programma 3: Soarch en Wolwêzen.....	21
Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	29
Programma 5: Wenjen en Omjouwing.....	41
Programma 6: Iepenbiere Romte	51
Algemeine dekkingsmiddels	60
Overhead	63
Heffing VPB	65
Onvoorzien	67
Totaaloverzicht financieel effect 2e rapportage 2022.....	68
Effecten voor de meerjarenraming 2023-2025.....	70
Toelichting op de wijzigingen Effecten voor de meerjarenraming 2023-2025.....	71

Inleiding

Op basis van artikel 6 van de financiële verordening wordt u doormiddel van de tussentijdse rapportage tweemaal per jaar geïnformeerd over de voortgang van de programmadoelen en de financiële stand van zaken. Voor u ligt de 1e tussentijdse rapportage over 2022.

Wat staat er in deze rapportage

Per programma volgt een rapportage op de voortgang van de doelen, subdoelen en activiteiten uit de begroting 2022. Naast de doelen wordt er per programma een overzicht van de financiële afwijkingen gegeven groter dan € 50.000. Doordat de rapportage afgerond is op duizendtallen kunnen er marginale afwijkingen plaatsvinden in de tellingen.

Corona

Aan deze rapportage is de paragraaf Corona toegevoegd. In deze paragraaf wordt ingegaan op de risico's, de extra kosten die gemaakt worden en de compensatie vanuit het Rijk.

Rapportage op voortgang doelen

Door middel van stoplichten wordt de voortgang weergegeven, de betekenis van de icoontjes leggen wij hieronder uit:

	Groen: Realisatie doelstelling ligt op schema.
	Oranje: Realisatie doelstelling loopt vertraging op, maar wordt nog wel gehaald.
	Rood: Realisatie van de doelstelling wordt niet gehaald.
	Vinkje: Activiteit is gehaald / gereed.

Indien een stoplicht op **oranje** of **rood** staat dan is een toelichting verplicht.

Resultaat 1e rapportage

Het resultaat van de 2e rapportage 2022 bedraagt € 1.621.000 positief waardoor de begroting na verwerking van de 1e rapportage uitkomt op een voordelig resultaat van € 3.853.000.(incl. amendement)

Het college van burgemeester en wethouders.

Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, R. Kempenaar

Inleiding:

Dienstverlening is een kerntaak van de gemeente.

Daaraan is in de afgelopen jaren dan ook de nodige aandacht besteed, wat onder andere tot uitdrukking kwam in de ontwikkeling en vaststelling van een aantal documenten, zoals de Besturings- en Organisatiefilosofie 2017 (BOF), Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân 2018 en natuurlijk het nieuwe Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022.

Vanuit het organisatiemotto 'Samen, persoonlijk en in de buurt' zal worden gewerkt aan het optimaliseren van onze dienstverlening. Daarbij wordt deze raadsperiode ingezet op de hierna onder 101.1 t/m 101.3 genoemde speerpunten.

Eén van de opbrengsten van de programmamarkt van maart 2019 is daarbij dat er extra aandacht komt voor bewustwording over (digitale) laaggeletterdheid en hulp voor en doorverwijzing van mensen die daar aan behoefte hebben.

Ten aanzien van interne dienstverlening en bedrijfsvoering worden alleen doelen of activiteiten opgenomen als die bijdragen aan een betere (externe) dienstverlening aan de klant. Het belang van een goede interne bedrijfsvoering voor onze externe dienstverlening is onmiskenbaar.

Gebiedsgericht werken – een vorm van collectieve dienstverlening – maakt onderdeel uit van het programma Mienskip, maar een gebiedsgerichte benadering is natuurlijk ook terug te vinden bij de doelstellingen op het gebied van een krachtig en eigentijds bestuur.

Ook veiligheid is een kerntaak van de overheid en in het bijzonder ook van de gemeente.

Het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving is een terugkerend en actueel onderwerp en staat daarom altijd hoog op de politieke agenda.

Hoewel de gemeente een regierol heeft als het gaat om veiligheid en ook de kaders voor het (integraal) veiligheidsbeleid vaststelt, opereert de gemeente in een speelveld met veel spelers (ketenpartners). In het veiligheidsdomein is het formuleren en realiseren van smart-doelstellingen door de afhankelijkheid van ketenpartners daarom niet altijd mogelijk. Bovendien is het openbare orde en veiligheidsdomein onvoorspelbaar.

In 2020 heeft de gemeenteraad de vierjarige veiligheidsagenda *Mei elkoar foar feiligens* vastgesteld. Bij het bepalen van de doelen, speerpunten en activiteiten is dan ook zoveel mogelijk aangesloten op dit bestaande beleid en de actuele ontwikkelingen op het gebied van openbare orde veiligheid. De inspanningen op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving behoren in de regel tot de reguliere activiteiten en daar waar extra inspanning wordt gevraagd, zijn deze (door alle programma's heen) expliciet op activiteitsniveau opgenomen (bijvoorbeeld bij jeugdoverlast en evenementen).

De ontwikkelingen op het gebied van burger- en overheidsparticipatie en nieuwe democratie zijn niet aan onze gemeente voorbijgegaan. Sterker nog, het gemeentebestuur van Dantumadiel zet al jaren in op een grote(re) rol voor de burger als het gaat om zeggenschap over en invloed op het beleid en de eigen woon- en leefomgeving. Die lijn is in het bestuursakkoord 'Ús Dantumadiel' en daarom ook in dit programma doorgetrokken. Dantumadiel wil een sterke en zelfstandige gemeente zijn, waarbij het bestuur dicht bij de burger blijft en daarmee ook nauwe contacten onderhoudt.

Die sterke positie is mede gebaseerd op een gezonde financiële huishouding.

Op grond van het BBV wordt het financieel beleid (inclusief belastingen) jaarlijks verwerkt in de toelichting(en) en paragrafen bij de begroting en meerjarenraming (en niet in de doelen).

Hoofddoelstelling:

De gemeente Dantumadiel is een resultaatgerichte organisatie met focus op klantgerichte dienstverlening, goed toegesneden op de toekomst en met als speerpunten het verbeteren van de dienstverlening, een veilige woon- en leefomgeving, een krachtig en eigentijds bestuur en een gezond financieel beleid voor de lange termijn.

Waar gaat programma 1 'Ynwenner en Bestjoer' over?

Kerndoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Verbeteren van de dienstverlening

Kerndoelen

101.1 Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden, neemt verder toe

Speerpunt:

- Optimaliseren digitale dienstverlening en benutten van kansen op dat gebied.

101.2 Beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid

Speerpunten:

- Persoonlijke, servicegerichte en integrale dienstverlening, afgestemd op behoeften van inwoners en op doelgroepen (toegankelijkheid via meerdere kanalen);
- Hoge klanttevredenheid;
- Optimaliseren loketfunctie.

101.3 Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen

Speerpunten:

- Klantgerichte, efficiënte en effectieve bedrijfsvoering en werkprocessen;
- Deregulering.

Onderwerp: Veilige woon- en leefomgeving

Kerndoel

102 De inwoners voelen zich veiliger, zowel thuis als in de openbare ruimte

Speerpunten:

- Verkeersveiligheid
- Aanpak (woning) inbraken
- Jeugd en overlast
- Personen met onbegrepen gedrag
- Ondernijning

Onderwerp: Krachtig en eigentijds bestuur

Kerndoel

103 De gemeente heeft een eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie

Speerpunten:

- Sterke zelfstandige gemeente;
- De inwoners centraal;
- Een bestuur dat ruimte geeft aan de samenleving;
- Een gemeente die vanuit eigenheid communiceert en zich profileert.

Onderwerp: Financieel degelijke en zuinig beleid

Kerndoel

104 Gezond financieel beleid voor de lange termijn

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
101.1	Het aanbod van producten en diensten dat digitaal wordt aangeboden neemt verder toe			
	In 2022 kan 80% van alle producten en diensten digitaal worden aangevraagd.	Het plan van aanpak dat in 2019 is opgesteld, is vertaald naar uitgangspunten voor implementatie van het zaakstelsel. In 2022 zullen nieuwe formulieren ontwikkeld worden bij de producten en diensten die via de website worden aangeboden, maar waarvoor nog geen digitale aanvraag mogelijk is (bv. evenementenvergunning).		Dit najaar is de planning dat ook het sociaal domein gebruik gaat maken van webformulieren, hierdoor is er weer een uitbreiding van producten die via de website kan worden aangevraagd
101.2	Een beter passende dienstverlening (maatwerk) en hoge kwaliteit en klanttevredenheid			
	De waardering van de dienstverlening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0 (2018: 6,7).	Jaarlijks wordt de klanttevredenheid en -bejegening gericht op het verbeteren van onze dienstverlening gemonitord.		De tool voor het meten van de waardering van de dienstverlening is sinds mei in gebruik genomen. Met de uitkomsten willen we onze dienstverlening/klantreis beter aansluiten op de wensen en behoeften van de klant. Streven is om steeds meer kanalen te meten en monitoren middels dezelfde tool. Daarnaast gebruiken we de klantreis systematiek voor onze dienstverleningsprocessen om binnen de organisatie vanuit de behoefte van de klant te leren denken en te handelen. Ook vanuit de projectgroep implementatie van de Omgevingswet is veel aandacht voor een klantgerichte benadering.
	De waardering van de klantbejegening (gemiddeld over alle kanalen) uitgedrukt in een cijfer is in 2022 minimaal een 7,0 (2018: 6,7).	Investeren in een organisatie-ontwikkelingsprogramma gericht leren denken en handelen vanuit de behoefte van de klant (klantbetrokken benadering) en de zelfredzaamheid van de klant bevorderen.		Zie bovenstaande toelichting.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Cijfer klanttevredenheid is in 2022 gestegen naar een 7,0 (2018: 6,6).	Sturen op het verbeteren van de kwaliteitsnorm. Door middel van het programma Direct Duidelijk, de implementatie van het nieuwe Zaak- en KKS systeem en het verbeteren van de front- en backoffice koppeling.		Zie bovenstaande toelichting.
	Alle schriftelijke communicatie van de gemeenten is vanaf 2022 op B1 niveau.	Inzet van taalcoaches die medewerkers trainen om op B1 niveau te schrijven.		Er is inmiddels een applicatie in gebruik genomen die ondersteunt in het schrijven op het juiste taalniveau. De taalcoaches ondersteunen de medewerkers om op B1-niveau te schrijven.
101.3	Minder regels en meer efficiënte en effectieve (digitale) werkprocessen			
	In 2022 voldoet 80% van de dienstverlening aan de vast te stellen servicenormen.	De in 2019 op basis van het dienstverleningsconcept vastgestelde servicenormen worden doorlopend gemonitord op naleving.		We werken met een nieuw zaakstelsel. De vastgestelde servicenormen zijn daar in opgenomen. De tool om te rapporteren vanuit het zaakstelsel is echter nog niet beschikbaar. Regionaal is dit een aandachtspunt binnen het project "zaakgericht werken". Zodra monitoring mogelijk is, worden de rapportages gemaakt om te zien in hoeverre wordt voldaan aan de servicenormen. De verwachting is dat in 2022 de monitoringstool beschikbaar komt.
	Effectieve implementatie van de Omgevingswet.	Implementeren en uitvoeren van de Omgevingswet.		Ingangsdatum is vooralsnog 1 januari 2023. In oktober valt het definitieve besluit of de invoeringsdatum gehandhaafd blijft of wordt uitgesteld. Onze organisatie ligt op koers qua implementatie van de invoering omgevingswet.
102	De inwoners ervaren een veilige leefomgeving, zowel thuis als in de openbare ruimte			
	Aanpak verkeersveiligheid in Dantumadiel (op naar nul slachtoffers) door vergroten van de feitelijke verkeersveiligheid én het verhogen van de verkeersveiligheidsbeleving (zie ook programma 6)	De integrale verbinding tussen verkeer & vervoer én veiligheid wordt geïntensiveerd door een structurele samenwerking te organiseren tussen deze beleidsafdelingen, aangevuld met de politie.		De voorgenomen samenwerkingsoverleggen met de politie lopen en worden daar waar nodig aangescherpt.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Aanpak woninginbraken: realiseren stabilisering van het aanpak (woning)inbraken naar het niveau van 2017.	Verkeersveiligheid wordt structureel geagendeerd in het operationeel veiligheidsoverleg met de politie én minstens eenmaal per jaar in de lokale gezagsdriehoek.		In het lokale politieoverleg tussen burgemeester en politiechef zal dit onderwerp in het vierde kwartaal onderwerp van bespreking zijn.
		Vergroten van het risicobewustzijn én meldingsbereidheid door blijvende inzet op inbraakpreventie, met name rond de 'donkere dagen' en vakantieperiodes. Dit wordt gedaan door het inzetten van allerlei communicatiemiddelen, maar ook door het organiseren van inbraakpreventieavonden, het gebruiken van lichtkranten of de inzet van bijvoorbeeld de 'preventietruck'.		
		Preventief bestrijden van heling door de verdere uitrol van het Digitaal Opkopers Register (DOR), waarmee de registratieplicht van handelaren in tweedehands goederen wordt gefaciliteerd.		
		Insteken op buurtpreventie door de begeleiding, facilitering en bekendmaking van WhatsApp groepen (onder andere door WhatsApp-borden ter beschikking te stellen).		De aanvragen om WhatsApp-borden beschikbaar te stellen worden in behandeling genomen. Er is nog geen vervolg gegeven aan het vaststellen van een beleidsmatige basis voor (buurt)preventie woninginbraken.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	<p>De komende jaren wordt er ingezet op de aanpak van problematische jeugdgroepen en groepsgedrag door:</p> <ul style="list-style-type: none"> het verminderen van criminaliteit en overlast het versterken van de sociale positie en de jongeren perspectief bieden het verstoren van de negatieve groepsdynamiek het voorkomen van aanwas het vergroten van het veiligheidsgevoel in de wijken en dorpen en onder de jongeren. 	<p>Implementatie en verdere ontwikkeling van de aanpak problematische jeugdgroepen en groepsgedrag (inclusief juridisch kader voor o.a. het delen van informatie). Hierbij is aandacht voor de capaciteit en beschikbaarheid van jongerenwerk en gemeentelijke toezicht-houders/ boa's.</p>		<p>Implementatie is afgerond verder doorontwikkeling is going concern.</p>
		<p>Jeugdoverlast is een samenspel en per casus/groep wordt een concrete aanpak ontwikkeld. Daar waar sprake is van structurele overlast, worden (fysieke) maatregelen getroffen.</p>		
		<p>Blijven investeren in de aanpak op en rond De Swemmer.</p>		
	<p>De komende jaren moet de overlast door verwarde en overlast gevende personen worden verminderd, het draagvlak op straat en in de buurt worden vergroot en een snellere toeleiding tot zorg en ondersteuning.</p>	<p>Naast deelname aan de regionale aanpak wordt lokaal ingezet op (multi)casuïstiek waarmee de overlast door personen met verward gedrag wordt beperkt.</p>		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Medewerkers, inwoners en ondernemers herkennen ondermijnende criminaliteit en weten hoe en waar ze dit moeten melden. Er is hierbij specifiek aandacht voor het buitengebied.	<p>Er wordt projectmatig ingezet op locaties, fenomenen en branches binnen de gemeente waar nog onvoldoende zicht op is.</p> <p>In 2022 gaat dit om een project bedrijventerreinen en een project recreatieterreinen. Ook wordt er een zgn. branchescan uitgevoerd op een specifieke bedrijfstak.</p>		Deze activiteit wordt in eerste kwartaal van 2023 opgepakt.
		Er wordt extra ingezet op de ambtelijke en bestuurlijke integriteit en weerbaarheid in relatie tot het thema ondermijning.		
		Het uitvoeren van onderzoeken die voortvloeien uit de in het ondermijningsbeeld genoemde signalen, bovenop de reguliere werkzaamheden.		Dit krijgt langzaam vorm d.m.v. de casustafel. Er zijn nog niet specifieke onderzoeksresultaten om over terug te koppelen.
		Het consequenter inzetten van het beschikbaar bestuurlijk instrumentarium.		
		Er wordt, in samenhang met omgevingsplan, beleid ontwikkeld over de herontwikkeling van leegstaande boerderijen.		Deze activiteit wordt in deze periode niet meer uitgevoerd. De activiteit wordt in het tweede kwartaal van 2023 opgepakt.
		Er wordt extra ingezet op bewustwording van inwoners, ondernemers en de eigen organisatie.		
		Er wordt een verkennend onderzoek uitgevoerd naar aanvullende toepassingsmogelijkheden van onze Algemene Plaatselijke Verordening in de aanpak van ondermijnende activiteiten.		Deze activiteit wordt in deze periode niet meer uitgevoerd. De activiteit wordt in het tweede kwartaal van 2023 opgepakt.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
103	De gemeente heeft een eigentijds en integer bestuur dat een goede relatie met de burger onderhoudt en ruimte geeft aan nieuwe vormen van participatie en democratie			
	Versteving van de zelfstandige positie mede door krachtige samenwerking in en buiten de gemeente.	<p>Een sterk en ondernemend college dat actief investeert in contact met inwoners, bedrijven en maatschappelijke partijen in de gemeente – vernieuwend en toekomstgericht – op basis van een per jaar vast te leggen plan van aanpak (PvA), op de opgestelde visie en doorontwikkeling van Team Dantumadiel. Zie ook programma 4, paragraaf 1.1.</p>		Inmiddels is de ontvlechting in gang gezet. Daarnaast wordt er projectmatig gewerkt aan de opbouw van de nieuwe organisatie.
		Onderdeel van het PvA is ook een dorpenverkenning/-toer van het college welke uitmondt in gezamenlijke afspraken en acties.		De werkbezoeken zijn inmiddels gestart.
		<p>Onderzoek naar wat daarnaast nodig is om een verdere versterking van de zelfstandige positie vorm te geven, bijvoorbeeld door specifieke functies voor advies, ondersteuning, of facilitering van bestuur en samenleving.</p> <p>De raad heeft college in 2020 opdracht gegeven tot het maken van een toekomstvisie voor Dantumadiel. Deze visie is in juli 2021 door de raad vastgesteld. Op basis daarvan wordt er een verdere uitwerking opgezet.</p>		In de opbouw van de nieuwe organisatie willen we sterk inzetten op de korte afstand tussen bestuur en organisatie. Dit op basis van de visie die door de raad is vastgesteld.
		De samenwerking met de dorpen wordt verder aangehaald, o.a. via deelname aan het DOM 2.0 project.		Er lopen in Dantumadiel drie DOM-projecten.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Regionale samenwerking in ANNO 3. De samenwerking met Noardeast-Fryslân en samenwerking in regionaal en provinciaal verband maximaal benut.		Anno 3 staat in de startblokken.
	Raad en college bieden ruimte aan initiatieven uit de samenleving en meer zeggenschap voor de burger.	Doorontwikkeling positie en betrokkenheid van de raad m.b.t. burgerparticipatie/overheidsparticipatie (workshops, kennisdeling, digitale leeromgeving nieuwe democratie, e.d.).		Groepen in de samenleving worden actief gestimuleerd om hun mening/zorg kenbaar te maken aan de raad.
		Pilots waarbij zeggenschap en budgetverantwoordelijkheid wordt overgedragen.		Dit loopt.
	De samenleving herkent de gemeente als een sterke en zelfstandige gemeente, waarin de inwoners centraal staan.	Vanuit eigenheid communiceren over onze gemeente.		Bij de opbouw van de nieuwe organisatie wordt hier extra op ingezet.
		Inloopsprekuren voor college.		Er zijn geen inloopsprekuren maar inwoners kunnen te alle tijde een afspraak maken. De bestuurders zijn laagdrempelig benaderbaar, waar ook veelvuldig gebruik van gemaakt wordt
		Collegevergaderingen en hoorzittingen in de dorpen houden.		Jaarvergaderingen in de dorpen zijn bijgewoond door de collegeleden. Er is een nieuw beleid vastgesteld om op een andere manier structureel contact met te hebben met de verenigingen van de dorpen.
		College en organisatie leggen actief contact met en betrekken inwoners, bedrijven en maatschappelijke organisaties, waaronder mensen met een spilfunctie in de samenleving, maar ook mensen die minder kunnen meekomen (zoals minder (digitaal) geletterden) door extra ondersteuning (maatjes). Zie hiervoor ook 1 ^e activiteit bij subdoel 1.		In de corona periode is er via vele alternatieve manieren veelvuldig contact geweest met inwoners en ondernemers. Burgerparticipatie is daarnaast ook een belangrijk deel van nieuwe omgevingwet

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Sterke netwerken in de samenleving zoals verenigingen, kerken en voedselbanken benutten om zoveel mogelijk mensen te bereiken. Zie hiervoor ook 1 ^e activiteit bij subdoel 1.		Hier wordt vorm en inhoud aan gegeven door onder andere het gebiedsteam door middel van: <ul style="list-style-type: none"> - 'Ik bin der klear foar'; - 'Coalitie Kom Erbij'; - Projecten Kennislab NOF; - Platform Sociale uitsluiting en armoede bestrijding.
		De gemeente speelt steeds meer in op de zelfredzaamheid van inwoners en benut de kracht van de samenleving, o.a. middels het fonds 'It is oan jo'.		In de eerste tender van 2022 zijn er 7 aanvragen gehonoreerd die voldeden aan het criteria van het fonds en 5 aanvragen zijn afgewezen.
104	De gemeente voert op financieel gebied een degelijk en zuinig beleid*			

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Dienstverlening</i>
Besturings- en organisatiefilosofie en hoofdstructuur Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2017)
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast-Fryslân (2018)
Dienstverleningsconcept Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2018)
<i>Veilige woon en leefomgeving</i>
Veiligheidsagenda Dantumadiel 2020 – 2023: Mei elkoar foar feiligens
Regionaal Beleidsplan Veiligheid Noord-Nederland 2020 – 2023 (Politie)
Beleidsplan Veiligheid 2019 – 2022 (Veiligheidsregio Fryslân)
Samenwerkingsovereenkomst Veiligheidshuis Fryslân
Convenant Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC)
Beleidsregels artikel 13b Opiumwet (2019)
<i>Krachtig en eigentijds bestuur</i>
Bestuursakkoord Us Dantumadiel
Centrumregeling en Dienstverleningshandvest Dantumadiel – Noardeast Fryslân (2018)
Sociaal Economisch Masterplan en Agenda Netwerk Noordoost (ANNO)
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel (2018)
<i>Gezond financieel beleid voor de lange termijn</i>
Financiële beleidsdocumenten (begroting, meerjarenraming, jaarrekening en perspectiefnota)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Gemeente Noardeast-Fryslân	Via een centrumregeling en een dienstverleningshandvest is de ambtelijke dienstverlening door Noardeast-Fryslân aan Dantumadiel vastgelegd en daarmee is de gemeente Noardeast-Fryslân een belangrijke partij bij het realiseren van doelstellingen door alle programma's heen.
Veiligheidsregio Fryslân (VRF), onderdeel veiligheid	Belangrijke partner bij het realiseren van een veilige woon- en leefomgeving.
Vereniging van Friese Gemeenten	De VFG behartigt de belangen voor alle Friese gemeenten, totaal 18.

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Vereniging van Nederlandse Gemeenten	De VNG behartigt de belangen voor alle Nederlandse gemeenten.

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	254	254	0	254
Lasten	-3.100	-3.503	-25	-3.529
Saldo baten en lasten	-2.845	-3.249	-25	-3.274
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	392	0	392
Geraamd resultaat	-2.845	-2.857	-25	-2.882

Toelichting op de wijzigingen Programma 1: Ynwenner en Bestjoer

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rapor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Geen verschillen		
Totaal baten		
Lasten		
Verschillen kleiner dan € 50.000	-25	I/S
Totaal lasten	-25	I/S
Toevoegingen aan reserves	0	
Totaal toevoegingen aan reserves	0	
Onttrekkingen aan reserves		
Reserve coronacompensatie	0	
Totaal onttrekkingen aan reserves	0	
Totaal saldo wijzigingen	-25	

Programma 2: Mienskip

Waar gaat programma 2 'Mienskip' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, G. Wiersma

Inleiding:

Vitale en levendige dorpsgemeenschappen vormen samen een vitale en levendige gemeente. Activiteiten en evenementen op het gebied van sport en cultuur, al dan niet in verenigingsverband, verbindt mensen en vergroot de levendigheid van de dorpen. Het is daarom belangrijk initiatieven blijvend te ondersteunen en samenwerking te stimuleren.

Met het oog op de bevolkingsontwikkelingen wil de gemeente de basisvoorzieningen op peil te houden en waar mogelijk met de inwoners, ondernemers en dorpsbelangen initiatieven oppakken om een plus mogelijk te maken op het voorzieningenniveau. Het realiseren van een toekomstbestendige voorzieningenstructuur (waaronder goede onderwijshuisvesting) zal vorm moeten krijgen mét de betrokken partners (zoals schoolbesturen, sportverenigingen, kerken, bedrijven) en de dorpen (inwoners). Hierbij wordt vormgegeven aan een inclusieve samenleving waarin iedereen meetelt.

Jongeren met een goed opleidingsniveau en met de juiste vaardigheden en competenties hebben meer kansen op de arbeidsmarkt. Daarom wordt binnen dit programma ingezet op talentontwikkeling en goede aansluiting van onderwijs op de arbeidsmarkt.

Van een overheid die beslist en stuurt en daar waar nodig mensen en organisaties daarbij betreft, veranderen we naar een overheid die inwoners en instellingen faciliteert bij door hen aangedragen ideeën. De rol van de gemeente is binnen dit programma dan ook vaak die van:

- een 'netwerkende overheid', die samenwerking zoekt met andere partijen en daarmee gezamenlijk doelen bepaalt;
- een responsieve, participerende overheid, die ruimte geeft aan maatschappelijke initiatieven van onderop en deze ondersteunt;
- een betrokken overheid die voorkomt dat mensen niet mee kunnen komen of tussen wal en schip raken.

Vanwege de veranderende rol van de gemeente gaan we met initiatiefnemers en partners een proces in en het resultaat is niet altijd vooraf te bepalen. De doelen zijn dan minder 'smart' geformuleerd. Om de resultaten te volgen wordt gebruik gemaakt van de burgerpeiling Waarstaatjegemeente die om de twee jaar plaatsvindt. Waar nodig wordt een eigen nulmeting uitgevoerd en door de gemeente zelf periodiek gemonitord.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van vitale gemeenschappen en van de leefbaarheid.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Sociale verbondenheid

Kerdoelen

201.1 Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers

Speerpunten:

- Aanbod van culturele activiteiten;
- Aanbod van cultuureducatie voor kinderen / jeugd;
- Sportactiviteiten;
- Verenigingsleven;
- Vrijwillige inzet in dorpen.

Waar gaat programma 2 'Menskip' over?

201.2 Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners

Speerpunten:

- Ondersteunen en versterken van initiatieven van onderop;
- Duidelijk gemeentelijk aanspreekpunt;
- Participatie van burgers;
- Samenhang in initiatieven waar mogelijk;
- Overheidsparticipatie / nieuw samenspel inwoners en overheid.

Onderwerp: Voorzieningenniveau

Kerdoel

202 Beter passend voorzieningenniveau

Speerpunten:

- Onderwijs;
- Culturele voorzieningen (culturele infrastructuur);
- Sportvoorzieningen;
- Overige maatschappelijke voorzieningen (en combi's).

Onderwerp: Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)

Kerdoelen

203 Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst

Speerpunten:

- Doelgroep jongeren;

Aansluiting onderwijs op arbeidsmarkt.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
201.1	Meer sociale verbondenheid en betrokken burgers			
	Toename van het aantal door inwoners georganiseerde activiteiten (o.a. cultuur en sport) al dan niet in verenigingsverband gericht op de levendigheid van de dorpen.	Er wordt een inventarisatie gemaakt van culturele activiteiten, met bijbehorende middelen. Op basis daarvan wordt de cultuurnota opgesteld waarna uitvoering zal worden gegeven aan de daarin opgenomen activiteiten.		Inventarisatie culturele activiteiten is 25 januari 2022 in de raad geweest. Is v.k.a. Als vervolg hierop is de 'Aanjaagregeling kunst en cultuur' vastgesteld. Deze subsidie-regeling wordt gefinancierd uit coronacompen-satiemiddelen van het Rijk
		Er is een nieuwe sportnota opgesteld en deze wordt uitgevoerd. In de nota is een duidelijke structuur opgenomen voor het overleg met de plaatselijke organisaties.		De scope en planning van de nota moet nog worden bepaald in overleg met het bestuur. Een herziening is een ander traject dan een nieuw, integraal sportbeleid.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rappor- tage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		<p>Er wordt ingezet op sportstimulering in verband met het gezondheidsbeleid (leefstijl). We richten ons met name op verenigingen, sportaanbieders en het (bewegings)onderwijs. Inzet van de buurtsportcoaches is hierbij onmisbaar en zal daarom worden gecontinueerd. De inzet van de buurtsportcoaches op scholen wordt structureler en formeler.</p>		<p>Bewegteam is en blijft duidelijk aanwezig in de samenleving. Inmiddels ook duidelijk breder dan alleen het (basis)onderwijs. Het basisonderwijs is geïnformeerd over het aanbod voor hen en als men meer wil dat daar dan aanvullende (betalende) diensten voor zijn.</p>
		<p>Er wordt uitvoering gegeven aan het Lokaal sportakkoord. De belangrijkste thema's van het Lokaal Sportakkoord zijn opgenomen in de Sportnota.</p>		<p>Sportnota is er nog niet maar sport-/preventieakkoord is uitvoering. Er worden projecten uitgevoerd en samenwerkingsverbanden opgezet.</p>
		<p>Er wordt uitvoering gegeven aan de activiteiten die zijn benoemd in de notitie 'Het nieuwe jongerenwerken'.</p>		<p>Het project zinvolle vrijetijdsbesteding is in de uitvoering bij Het Bolwurk en Sport Fryslan. heeft de naam Tiid foar Aksje gekregen.</p>
201.2	Meer zelforganisatie, zelfsturing en eigen verantwoordelijkheid van inwoners			
	<p>Inwoners hebben meer mogelijkheden voor invloed op hun eigen leefomgeving.</p>	<p>Kleine leefbaarheidsinitiatieven worden ondersteund door middel van subsidie vanuit het It is oan jo-fonds. Er zijn 2 tenders per jaar. Subsidieaanvragen worden getoetst aan de spelregels van het fonds.</p>		<p>In de eerste tender van 2022 zijn er 7 aanvragen gehonoreerd die voldeden aan het criteria van het fonds en 5 aanvragen zijn afgewezen.</p>

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rappor- tage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		De DOM-projecten in Driezum-Wâlterswâld, Broeksterwâld en Rinsumageast worden gefaciliteerd.		<p>DOM Broeksterwâld loopt voor spoedig. Het aanbestedingstraject is afgerond. De werkzaamheden zijn gestart.</p> <p>DOM Driezum-Wâlterswâld de projectgroep heeft maandelijks overleg over het woonplan Driezum zowel interne als externe personen zijn aanwezig.</p> <p>DOM Rinsumageast. Binnen de DOM zijn er verschillende werkgroepen actief die zich specifiek richten op bepaalde plannen vanuit de dorpsvisie zoals wonen, energietransitie, toerisme en recreatie. Dit loopt verder.</p>
		Sko ris oan wordt thematisch voortgezet. onder andere in het kader van de implementatie van de Omgevingswet (proces Omgevingsvisie)		Ondertussen hebben er werkbezoeken plaatsgevonden.
		Opstellen participatie verordening en implementeren van de omgevingswet.		Er is een concept-projectopdracht voor het ontwikkelen van participatiebeleid opgesteld. Dat is de eerste stap richting participatiebeleid en participatieverordening
		Uitvoeren beleid schouw openbare ruimte. We gaan nieuwe technieken gebruiken om bewoners te betrekken bij tal van ontwikkelingen.		Momenteel worden verschillende nieuwe technieken onderzocht en uitgewerkt voor het betrekken van inwoners bij openbare ruimte. Bovendien is er een keer per vier jaar een schouwronde met de dorpsbelangen, wethouder en werkleiders buitendienst
202	Beter passend voorzieningen-niveau			
	De maatschappelijke voorzieningen (voor sport, cultuur en ontmoeten) zijn toekomstgericht, betaalbaar en bereikbaar.	Zodra de gelegenheid zich voordoet wordt een gebiedsgericht proces gestart met inwoners, dorpen en initiatiefnemers, gericht op een toekomstgerichte voorzieningenstructuur.		Zie onderstaande.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rappor- tage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Het aanbod van onderwijs-, voorschoolse en andere maatschappelijke voorzieningen wordt zoveel mogelijk geclusterd met het oog op meer samenwerking en multifunctioneel gebruik.	In Feanwâlden wordt een haalbaarheidsonderzoek gestart om te beoordelen welke locaties voor de vervangende nieuwbouw van de basisscholen en gymzaal geschikt zijn. Er wordt onderzocht welke andere maatschappelijke voorzieningen gekoppeld kunnen worden aan deze ontwikkeling.		Vanuit de inwoners van Feanwâlden zijn veel reacties/ideeën ontvangen: we overleggen nu met de diverse partijen en staan aan de vooravond om het digitaal participatieplatform te lanceren. De verwachting is dat eind 2022 de resultaten helder zijn.
203	Optimaliseren van de schoolloopbaan zodat kinderen beter voorbereid zijn op hun toekomst.			
	Alle kinderen hebben, in het kader van een doorlopende leerlijn, in 2022 kennis gemaakt met nieuwe (technologische) ontwikkelingen en vaardigheden kunnen ontwikkelen die van belang zijn en een goede aansluiting op de arbeidsmarkt.	De gemeente faciliteert en simuleert de ontwikkeling van projecten en activiteiten gericht op technologie en technische vaardigheden in basis- en voortgezet onderwijs (bv. Kennislab). De gemeente brengt partijen daartoe samen en zoekt aansluiting bij de Versnellingsagenda.		Zie voorgaande, dit loopt.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Sociale verbondenheid</i>
It is oan jo!
Notitie gebiedsgericht werken Noardeast-Fryslân en Dantumadiel 2019-2022
Nog op te stellen Cultuurnota Dantumadiel
<i>Voorzieningenniveau</i>
Naar een regionale ontwikkelagenda voor onderwijsvoorzieningen in NO Friesland; Verkennend masterplan huisvesting DDFKA
Naar een regionaal voorzieningsverspreidingsmodel in Noordoost Fryslân 2010-2030 (jan. 2014)
Atlas van Noordoost Fryslân Eindrapport (sept. 2015)
Agenda voor onderwijsvoorzieningen in Noordoost Fryslân (2017)
Sport in Dantumadiel: nieuwe rollen nieuwe kansen (2016)
<i>Talentontwikkeling (onderwijs, cultuur)</i>
Kennislab

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Roobol	Verzorgt het openbaar onderwijs zoals beschreven in artikel 46 van de Wet op het primair onderwijs

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 2: Mienskip

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	162	167	9	176
Lasten	-2.808	-3.276	256	-3.020
Saldo baten en lasten	-2.646	-3.108	265	-2.844
Toevoegingen aan reserves	0	-84	-249	-332
Onttrekkingen aan reserves	0	434	0	434
Geraamd resultaat	-2.646	-2.759	16	-2.743

Toelichting op de wijzigingen Programma 2: Mienskip

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Verschillen kleiner dan € 50.000	9	I
Totaal baten	9	I
Lasten		
Slotuitdelingslijst faillissement Pasana: afwikkeling laatste onderdeel (voordeel)	249	I
Verschillen kleiner dan € 50.000	7	I
Totaal lasten	256	I
Toevoegingen aan reserves		
Algemene Reserve: als gevolg van de afwikkeling van het laatste onderdeel uit het faillissement van Pasana (slotuitdelingslijst) ontvangt onze gemeente een bedrag. Dit bedrag voegen we toe aan de Algemene Reserve	249	I
Totaal toevoegingen aan reserves	249	I
Onttrekkingen aan reserves		
Totaal onttrekkingen aan reserves	0	
Totaal saldo wijzigingen	16	I

Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Programmaportefeuillehouder : G. Wiersma, K. Wielstra, R. Kempenaar

Inleiding:

De transitie als gevolg van het in werking treden van de Jeugdwet, Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 en de Participatiewet heeft de afgelopen jaren van onze inwoners/cliënten, zorgaanbieders, hulpverleners en gemeente grote inspanningen gevergd. Ook in de toekomst blijven deze inspanningen van de partijen gevraagd om het sociale domein verder te transformeren.

Met deze transformatie van het sociaal domein wordt beoogd een nieuwe inrichting van ons zorgstelsel tot stand te brengen. We willen dat mensen zelfredzaam en samen-redzaam zijn en zelf de regie over hun leven kunnen behouden.

De gemeente is verantwoordelijk voor het bieden van hulp en ondersteuning aan die inwoners die niet in staat zijn om dit op eigen kracht te doen. We investeren in zowel het algemeen welzijn als de zorg van onze inwoners.

In 2019 kreeg de gemeente te kampen met grote tekorten op het sociaal domein. Wanneer we het sociaal domein bereikbaar én betaalbaar willen houden dan moeten we anders werken.

Sindsdien moet ingezet worden op kostenbeheersing d.m.v. een uitgebreide set maatregelen, die consequenties heeft voor beleid en uitvoering van welzijn en zorg. Anders werken is noodzakelijk om het sociaal domein bereikbaar én betaalbaar te houden.

Met het benutten van sturingsinformatie, een efficiëntere inzet van middelen en innovatie in de bedrijfsvoering willen we de beperkte middelen zo inzetten dat deze maximaal ten goede komt aan inwoners die het nodig hebben om te kunnen participeren in de samenleving.

De gemeente Dantumadiel streeft naar een samenleving waar inwoners de mogelijkheid hebben om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Dit is dan ook de hoofddoelstelling van dit programma. De hoofddoelstelling is uitgewerkt in een viertal kerndoelstellingen met bijbehorende speerpunten:

- 301 Een gezondere levensstijl;
- 302 Meer maatschappelijke participatie;
- 303 Gunstiger opvoedklimaat;
- 304 Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden.

De punten uit het bestuursakkoord van Dantumadiel m.b.t. dit programma zijn als volgt in de kerndoelstellingen verwerkt:

- Geld voor het sociaal domein blijft binnen het sociaal domein: Kerndoelstelling 304;
- Brede evaluatie sociaal domein incl. gebiedsteams meenemen: Kerndoelstelling 304;
- Communicatie en bereikbaarheid, ook voor minder geletterden en ook voor mensen die minder digitaal onderlegd zijn: Kerndoelstelling 302;
- Verbetering van de wettelijk verplichte onafhankelijke cliëntondersteuning: kerndoelstelling 304;
- Extra aandacht voor: jongeren, ouderen, gezinnen, minima: kerndoelstelling 301 en 302;
- Voorkomen misbruik van genotsmiddelen: Kerndoelstelling 301;
- Aanspreken op acceptatieplicht en zorgplicht, als gemeente faciliteren en oplossingen aandragen: schoolmaatschappelijk werk en inzet gebiedsteam: kerndoelstelling 303;
- Vormgeven aan een inclusieve samenleving en inclusief onderwijs: kerndoelstelling 303;
- Aanpak achterstandenbeleid en ANNO-projecten op dat gebied: kerndoelstelling 303;
- Veiligheid en gezondheid: inzetten op preventie met betrekking tot alcohol- en drugsmisbruik, (seksueel) grensoverschrijdend gedrag en (cyber-)pesten: kerndoelstelling 303.

Onderstaand worden de speerpunten van de kerndoelen benoemd:

Waar gaat programma 3 'Soarch en Wolwêzen' over?

Hoofddoelstelling:

Inwoners in onze gemeente hebben de mogelijkheid om mee te doen, ongeacht belemmeringen of beperkingen.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Kerdoel: 301 Een gezondere levensstijl

Speerpunten:

- voorkomen misbruik genotmiddelen;
- verbeteren psychisch welbevinden;
- meer inwoners op gezond gewicht;
- verbetering gezonde voeding en levensstijl bij kinderen en jong volwassenen;
- voorkomen seksueel grensoverschrijdend gedrag;
- verbeteren toegang tot zorg.

Kerdoel: 302 Meer maatschappelijke participatie

Speerpunten:

- zinvolle besteding van de dag;
- inkomen zekerstellen;
- schulden voorkomen;
- ondersteunen van mantelzorgers;
- bevorderen vrijwillige inzet;
- eenzaamheid/sociaal isolement tegenaan;
- vermindering laaggeletterdheid;
- ondersteuning bij zorgvraag;
- opgaven voortvloeiend uit omgevingswet en VN-verdrag handicap.

Kerdoel: 303 Gunstiger opvoedklimaat

Speerpunten:

- veilige passende leer- en leefomgeving (thuis en op school), met voldoende mogelijkheden voor persoonlijke ontwikkeling;
- versterken ouderschap;
- alle kinderen kunnen meedoen.

Kerdoel: 304 Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden.

Speerpunten:

- opzet stuurinformatie
- optimaliseren werkwijzen en sturing

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
301	Gezondere levensstijl			
	Gezond gewicht (bewegen en voeding) In 2022 is het overgewicht onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.	Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op gezond gewicht van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2021-2025)		Het beleidsplan is door de Raad vastgesteld. De activiteiten liggen op koers.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Uitvoering van het basistakenpakket en het aanvullende pakket door GGD-Fryslân 2022. (Aanvullende pakket wordt jaarlijks herzien), gericht op gezond gewicht.		Het beleidsplan is door de Raad vastgesteld. Aan de uitvoering van het basispakket als activiteit is voldaan. Dit behoort tot de reguliere werkwijze en taak van de GGD
		Verder uitwerken programmatische aanpak status als JOGG gemeente (Jongeren op gezond gewicht"; een programmatische aanpak waarbij bestaande en nieuwe initiatieven bijeengebracht worden, gericht op gezonde voeding en levensstijl).		Met ingang van 25 maart is de gemeente, ook een JOGG gemeente geworden. Deze activiteit is afgerond.
		Uitvoeren projecten vanuit GIDS (terugdringen van gezondheidsachterstanden, met speciale aandacht voor lage sociale economische status).		Projecten vinden reguliere doorgang.
	Alcohol en Drugs (middelen gebruik) en Rookvrije generatie In 2022 is het middelen gebruik onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.	Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie (jongeren), van het nieuwe Gezondheidsbeleid (2021-2025).		Projecten vinden reguliere doorgang.
		Uitvoering activiteitenprogramma 2022 gericht op middelengebruik en rookvrije generatie, van het Preventie en Handhavingsplan 2020-2023.		Uitvoering van het activiteitenprogramma 2022 is gebaseerd op het staande gezondheidsbeleid. VNN, Het samenwerkingsverband Mei fêste hân en de GGD zijn partners die een rol spelen in de uitvoering van het activiteitenprogramma.
	Psychosociale gezondheid In 2022 zijn depressie gevoelens onder jongeren, volwassenen en ouderen aantoonbaar afgenomen t.o.v. de vorige meting.	Uitvoering activiteitenprogramma 2021 gericht op psychosociale gezondheid van het nieuwe Gezondheidsbeleid 2021-2025.		Het nieuwe beleidsplan is door de Raad vastgesteld. Uitvoering van het activiteitenprogramma 2021 is gebaseerd op het staande gezondheidsbeleid

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Uitvoering activiteitenprogramma 2022 'Mei fêste hân' gericht op grensoverschrijdend gedrag en cyberpesten.		Via het project Mei fêste hân worden scholen gemotiveerd initiatieven op te pakken. Nu de scholen weer volledig open zijn worden activiteiten weer opgestart en uitgevoerd zoals gepland.
302	Meer maatschappelijke participatie			
	Het aantal huishoudens dat binnen gemeente in armoede leeft neemt af naar < 3,2%	Ontwikkelen en uitvoeren van nieuw vast te stellen integraal en kindgericht armoedebelid; Inzet minimacoaches		Op het gebied van armoedebestrijding is uitvoering gegeven aan de volgende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> • Inzet minimacoach is gestart per 1 april 2022 • Ontwikkelen van nieuw armoede- en schuldenbeleid, dat naar verwachting dit najaar klaar is. • Aansluiting bij het Volwassenenfonds Sport & Cultuur. Naar verwachting wordt hiermee in het najaar gestart.
		Versterken samenwerking schuldhulpverlening, zowel intern (Gebiedsteam) als met derden (woningstichtingen); Intensiveren van vroegsignalering; Inzetten op preventie.		Op het gebied van schuldhulpverlening is uitvoering gegeven aan de volgende activiteiten: <ul style="list-style-type: none"> • Aansluiting Nederlandse Schuldhulproute (Geldfit.nl) is gerealiseerd. Eind 2022 zal gestart worden met de evaluatie van het projectplan 'Vroegsignalering en preventie' waar ook de minimacoach onderdeel van is.
	Het percentage inwoners dat als vrijwilliger actief is bedraagt eind 2022 45%. Dat houdt een stijging in van 3% t.o.v. 2020. NB Friesland kent het hoogste % vrijwilligers landelijk.	Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk.		Het werkplan is inmiddels vastgesteld

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		In 2022 zijn er nieuwe uitgangspunten voor het welzijnsbeleid (2022-2025) bepaald inclusief bijbehorende activiteiten.		Het opstellen van de uitvoeringsnotitie i.s.m. Het Bolwerk is 'on hold'. De uitkomsten van de professionaliseringsslag Het Bolwerk worden afgewacht voordat dit proces wordt opgestart. Binnenkort is er een bestuurlijk overleg hierover tussen gemeente en Het Bolwerk.
	Het aantal inwoners dat zich sociaal en emotioneel eenzaam voelt neemt af met 5% van 39% (in 2020) naar 34% (in 2022). (Eén en ander is wel afhankelijk van de effecten die voortvloeien uit de impact van Corona, dit is nog niet meegenomen).	Inzet werk- en activiteitenprogramma Stichting het Bolwerk. Uitvoering geven aan het actieprogramma 'Eén tegen eenzaamheid'.		Er wordt uitvoering aan gegeven.
	Het aantal inwoners dat gebruik maakt van de locaties en trainingen om te willen leren is t.o.v. 2020 toegenomen met 5%.	Er worden i.s.m. met partners themamiddagen en cursussen georganiseerd om laaggeletterdheid onder de aandacht te brengen en een goede doorverwijzing te realiseren (digitaalhuisplus).		Er worden doorlopend (reguliere) activiteiten georganiseerd en aangeboden. Met de energiecoach en minimacoach worden de contacten gelegd.
303	Gunstiger opvoedklimaat			
	Alle kinderen vóór de schoolgerechtigde leeftijd zijn in beeld t.b.v. een afgestemde aanpak	Zorgcoördinatoren/pedagogen worden ingezet om het kind in beeld te brengen en vroegtijdige achterstand te kunnen signaleren (0-4 jaar).		Inmiddels going concern. De zorg coördinatoren en pedagogen worden doorlopend ingezet en bevraagd m.b.t. deze doelen. Doelen, resultaten en voortgang worden geborgd in de frequente overleggen en reguliere samenwerking met de peuteropvangorganisaties.
		Inzet op onderwijszorgarrangementen met de scholen: gemeentelijk: samenwerking met De Wingerd en andere basisscholen In ANNO-verband: Project Zorg en Onderwijs In provinciaal verband: Actieplan Fryske bern.		Onderwijs en zorg wordt opgepakt en ontwikkeld in de pilots met scholen die onder de vlag van Foar Fryske Bern, ANNO en NO als inspiratieregio worden opgezet en in 2021 van start zijn gegaan. Het project verloopt en vordert volgens planning.
	Samenwerking op basis van een convenant met alle huisartspraktijken.	Verdere ontwikkeling en monitoring van het in 2021 gestarte project POH GGZ Jeugd.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	De problematiek van kinderen die worden geconfronteerd met een echtscheidings situatie wordt tot een minimum beperkt.	Resultaten bereiken via een actieve deelname aan het provinciale programma Kind in beeld bij echtscheiding, onderdeel van Foar Fryske Bêrn, en de methode van Sociale Innovatie. (Zie: www.foarfryskebern.nl).		
304	Beter organiseren zorg, welzijn en ondersteuning om dit duurzaam, bereikbaar en betaalbaar te houden			
	Sturinginstrumentarium sociaal domein geïmplementeerd inclusief periodieke rapportagestructuur ter ombuiging van tekorten en ter vergroting van inzicht en sturingsmogelijkheden.	Vervolg kostenbeheersing uitvoeren en monitoren: Onderwijs en Zorg, Zorg en Wezlijn, sociale bouwmarkt en POH GGZ Jeugd		Deze activiteiten liggen op koers. Er vinden diverse onderzoeken plaats om kosten omlaag te brengen.
		Evaluatie van Project Wending (waarbij de beweging van Gebiedsteams die werken in de dorpen is gemaakt) voorjaar 2022		Evaluatie heeft nog niet plaatsgevonden in verband met personele krapte.
	In 2022 wordt 50% van onze diensten voor eenvoudige producten digitaal verleend.	Afronding Digitaliseringsproject 2021.		Trainingen & livegang zijn inmiddels gepland. Eind 2022 is het moment dat het doel is behaald. Dan zal alles digitaal worden aangeleverd via REX. Analoge poststroom komt dan digitaal via zaaksysteem naar de Backofficeapplicaties. Ook zijn er dan meer digitale ontsluitingen qua aanvragen.
	Gebiedsteams werken in het gebied met betrokken organisaties en inwoners (om zorg, welzijn en ondersteuning samen en zo dichtbij mogelijk te organiseren).	In samenwerking met bewoners opstellen gebiedsanalyses per gebied ter voorbereiding op gebiedsplannen. (één van de resultaten van project Wending). Benutten laagdrempelige voorzieningen voor ontmoeting en dagbesteding.		Er is een Gebiedsteam Zuid met vaste medewerkers in dit gebied. Dit maakt dat betrokken organisaties het gros van de tijd vaste aanspreekpunten hebben vanuit de gemeente/gebiedsteams. Daarnaast is er regulier overleg met de participatieraad. De schoolmaatschappelijk werker is aanwezig op scholen en POH's bij de huisartsen,
		Acties n.a.v. resultaten benchmark WMO Vervoer ontwikkelen en uitvoeren.		Loopt op schema. De pilot is in voorbereiding.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Langer leven in goede gezondheid</i>
Gezondheidsbeleid 2021-2025 vastgesteld 28-9-2021
Preventie- en handavingsplan Alcoholwet 2022 – 2025 vastgesteld 1-3-2002
<i>Meer maatschappelijke participatie</i>
Kadernota "samen leven, sterk voor elkaar" (2013)
Algemeen deel uitvoeringsplan (2014)
Uitvoeringsplan Participatiewet (2014)
Uitvoeringsplan WMO (2014)
Fan Wearde, mantelzorgbeleid (2016)
"Het nieuwe jongerenwerken"
Beleid sociaal domein (Wmo, Jeugdwet, Participatiewet) 2018/(2019)
Armoedebeleid (2018/2019)
Beleid terugvordering en verhaal, verificatiebeleid en handavingsbeleid sociaal domein
Herijking Participatiebeleid
Visiedocument wonen en zorg
Visiedocument gebiedsteam (toegang)
Kadernota Welzijnsbeleid 2022 – 2025
<i>Gunstiger opvoedklimaat</i>
Uitvoeringsplan Jeugdwet (2014)
Lokaal actieplan Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Werk-en Leerbedrijf NEF	Uitvoering Participatiewet.
Veiligheidsregio Fryslân onderdeel GGD Fryslân	Gezondheidsdienst van de Friese gemeenten ter bevordering van de gezondheidssituatie en leefstijl van inwoners.
Mobiliteitsburo Noordoost Fryslân	De gemeenten: Achtkarspelen, Dantumadiel, Dongeradeel, Ferwerderadiel, Kollumerland c.a., en Tytstjerkeradiel in de regio Noordoost Fryslân en de provincie Fryslân hebben besloten om samen te werken op het gebied van het regionale doelgroepenvervoer en openbaar vervoer, dit om de leefbaarheid in de regio Noord Oost Fryslân te behouden.
Centrumregeling samenwerking Sociaal Domein Fryslân 2018	De centrumgemeente is Leeuwarden. Het doel is de beleidsvoorbereiding ten behoeve van de wettelijke taken op terrein van jeugdzorg, maatschappelijke ondersteuning en participatie en de inkoop ten behoeve van wettelijke taken op het terrein van jeugdzorg en maatschappelijke ontwikkeling doelmatig en kwalitatief hoogwaardig te organiseren met de Friese gemeenten.
Stichting Versnellingsagenda Noordoost Fryslân	

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	8.318	8.833	2.816	11.649
Lasten	-32.448	-32.425	-2.489	-34.914
Saldo baten en lasten	-24.130	-23.592	327	-23.265
Toevoegingen aan reserves	0	0	0	0

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Onttrekkingen aan reserves	148	361	63	424
Geraamd resultaat	-23.982	-23.231	404	-22.841

Toelichting op de wijzigingen Programma 3: Soarch en Wolwêzen

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Eigen bijdrage maatwerkvoorzieningen WMO Door een stijging van het aantal cliënten is de opbrengst van de eigen bijdrage WMO hoger dan begroot.	63	I
Energietoeslag Vanwege de gestegen energieprijzen heeft het Kabinet besloten om inwoners met een laag inkomen tegemoet te komen middels de extra energietoeslag. De uitbetaling vindt plaats via de gemeente, die daarvoor door het Rijk wordt gecompenseerd. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.	1.159	I
Nationaal Programma Onderwijs (NPO) Dit betreft een incidentele specifieke uitkering waarbij het restant van 2021 wordt overgeheveld naar 2022. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.	69	I
PW bijstand algemeen (BUIG) Bijstelling van het budget op grond van de nader voorlopige toekenningsbeschikking 2022 voor de BUIG middelen. De Rijksbijdrage is o.a. als gevolg van een lager macrobudget lager dan de voorlopige beschikking uit 2021.	-402	I
Sociale werkvoorziening Via de mei- en septembercirculaire zijn er extra middelen aan de integratie uitkering participatie toegevoegd. De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2022 ten gunste van de sociale werkvoorziening. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.	282	S
Ontheemden Voor het realiseren van opvangplekken voor ontheemden Oekraïne ontvangen de gemeenten een specifieke uitkering. Uitgangspunt is reële compensatie van de extra kosten die gemeenten als gevolg van de opvang van ontheemden uit Oekraïne maken. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.	1.610	I
Overig Verschillen kleiner dan € 100.000.	35	I
Totaal baten	2.816	

Lasten		
Energietoeslag	-1.159	I
Vanwege de gestegen energieprijzen heeft het Kabinet besloten om inwoners met een laag inkomen tegemoet te komen middels de extra energietoeslag. De uitbetaling vindt plaats via de gemeente, die daarvoor door het Rijk wordt gecompenseerd. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.		
Nationaal Programma Onderwijs (NPO)	-69	I
Dit betreft een incidentele specifieke uitkering waarbij het restant van 2021 wordt overgeheveld naar 2022. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.		
PW bijstand algemeen (BUIG) en IOAW	757	I
De lasten voor de loonkostensubsidie worden hoger doordat meer mensen met een ziekte of handicap in dienst zijn getreden bij een werkgever. Tevens vindt bijstelling van de BUIG lasten plaats o.b.v. de actuele aantallen, als correctie op de verwerkte bijstelling in de 1 ^{ste} Turap.		
Professioneel welzijnswerk	-63	I
In 2021 is er een incidentele bijdrage aan het Bolwerk toegezegd als bijdrage voor uren en frictiekosten		
Sociale werkvoorziening	-282	S
Via de mei- en septembercirculaire zijn er extra middelen aan de integratie uitkering participatie toegevoegd. De omvang van de integratie-uitkering Participatie wijzigt als gevolg van de toekenning van de loon- en prijsbijstelling 2022 ten gunste van de sociale werkvoorziening. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.		
Ontheemden	-1.610	I
Voor het realiseren van opvangplekken voor ontheemden Oekraïne ontvangen de gemeenten een specifieke uitkering. Uitgangspunt is reële compensatie van de extra kosten die gemeenten als gevolg van de opvang van ontheemden uit Oekraïne maken. Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat		
Overig	-63	I
Verschillen kleiner dan € 100.000.		
Totaal lasten	-2.489	
Totaal toevoegingen aan reserves		
	0	
Onttrekkingen aan reserves		
Reserve coronacompensatie	62	
Totaal onttrekkingen	62	
Totaal saldo wijzigingen	404	

Programma 4: Werk, Bedrijf en Recreatie

Waar gaat programma 4 'Werk, Bedrijf en Recreatie' over?	
Programmaportefeuillehouder : K. Agricola, R. Kempenaar	
Inleiding	
De gemeente Dantumadiel wil de bedrijvigheid bevorderen en staat voor het waarborgen van een goed en aantrekkelijk vestigingsklimaat. Mede door een actieve benadering van de ondernemers en met name in	

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

die sectoren die de Dantumadielse economie dragen (landbouw, bouw, metaal, zorg en recreatie). Daarnaast wordt ingezet op het behouden en versterken van de detailhandel in de kernen, waardoor de leefbaarheid gewaarborgd blijft.

Op het gebied van bedrijfsvestiging wil de gemeente zich inzetten voor het verbeteren van de kwaliteit en het beheer van bestaande bedrijventerreinen. De vestiging van lokaal gebonden, kleinschalige bedrijven heeft hierbij de voorkeur. Vestigings- dan wel uitbreidingsmogelijkheden zijn er op dit moment onder meer voor het bedrijventerrein bij de Westereen, Damwâld en voor het bedrijventerrein De Zwette te Feanwâlden. De komende tijd wil gemeente Dantumadiel zich oriënteren op de behoefte en goede invulling van bedrijventerreinen in de hele gemeente. Dit dient ook in het convenant bedrijventerreinen zijn weerslag te krijgen.

Het bevorderen van bedrijvigheid en dus de werkgelegenheid is van groot belang voor een leefbare en gezonde lokale samenleving. Werken aan innovatieve en duurzame werkgelegenheid, door samenwerking met Onderwijs en Ondernemers, is van groot belang. De regionale samenwerking in de vorm van de regionale versnellingsagenda kan daar zeker ook een bijdrage aan leveren.

De samenwerking met de ondernemers en de ondernemersverenigingen in de vorm van het Dantumadielse economisch platform en ondernemersfonds wil de gemeente versterken.

Recreatie en toerisme is een kans voor Dantumadiel. Dantumadiel is een prachtige groene gemeente. De gemeente ziet binnen haar grenzen toeristische en recreatieve ontwikkelingszones langs het vaarwater de Zwemmer, in en om het Bûtefjild het Eeltsjemar en langs de recreatieve infrastructuur en bij bestaande locaties met een toeristische waarde. De natuur- en agrarische gebieden bieden vooral ruimte aan kleinschalige recreatie.

Kansen liggen vooral in het gezamenlijk promoten van de gehele regio Noordoost Fryslân. De Noardlike Fryske Wâlden, het Bûtefjild en het cultureel historische landschap zijn voorbeelden van pareltjes die in een regionale aanpak meer bekendheid moet krijgen.

Daarnaast dienen nieuwe digitale mogelijkheden zich nadrukkelijk aan. De digitale recreatieve infrastructuur zal zodanig moeten worden opgezet dat bijvoorbeeld de recreanten een uitstapje op maat kunnen samenstellen.

Hoofddoelstelling:

Behouden en streven naar een gezond ondernemersklimaat.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Bereikbaarheid

Kerdoelen

401.1 Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven

Speerpunten:

- Aanbod van bedrijventerreinen;
- Provinciaal convenant bedrijventerreinen;
- Dienstverlening aan en het faciliteren van de ondernemers;
- Contacten met ondernemersverenigingen;
- Ontsluiting d.m.v. wegen en digitale mogelijkheden;
- Op peil houden van werkgelegenheid;
- Bedrijven zoveel mogelijk in de dorpen behouden met het oog op de leefbaarheid.

401.2 Meer instroom en toeleiding naar werk

Speerpunten:

- Mismatch op de arbeidsmarkt;
- Re-integratie;
- Onderwijs;

Waar gaat programma 4 'Wurk, Bedriuw en Rekreaasje' over?

- Ondernemersbelangen.

Toelichting;

- Door aantrekkende economie is de vraag naar bedrijventerreinen op verschillende plaatsen groot. Dat vraagt om actie en zal er zeker toe bijdragen dat het overleg over het aantal m2 bedrijventerreinen weer op scherp komt. Dat zal zeker de nodige spanning op gaan leveren in het overleg met de provincie.
- Daarnaast is door de genoemde economische ontwikkeling de vraag naar personeel sterk gestegen, de instroom vanuit de groep lager opgeleiden neemt gestaag toe maar zou mogelijk nog beter kunnen. Daar zal door gerichte acties een antwoord op gevonden moeten worden.

Onderwerp: Detailhandel

Kerdoel

402 Verbeteren detailhandel structuur

Speerpunten:

- Ondernemers;
- Ondernemersverenigingen;
- Overige maatschappelijke voorzieningen(en combi's);
- ANNO onderzoek;
- Winkelvloeroppervlak;
- Bereikbaarheid;
- Compleetheid detailhandel in de grotere kernen.

Onderwerp: Duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Kerdoel

403 Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid

Speerpunten:

- Behoud bedrijvigheid;
- Versterken sterke sectoren;
- Inzet op innovatie als dragende en stuwende kracht.

Onderwerp 404 Gastvrije gemeente

Kerdoel

404 Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeente om te recreëren en te verblijven

Speerpunten:

- Ondernemersklimaat;
- Marketing en promotie;
- Verblijfsaccommodaties;
- Recreatieve infrastructuur;
- Toeristische voorzieningen.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
401.1	Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven			
	Het aantal verkochte bedrijfskavels moet in de periode 2020-2022 toenemen met 25%.	Actieve promotie van de bedrijfskavels als opdracht voor de eigen bedrijven contactfunctionaris.		Dit loopt.
	Het realiseren van toename bedrijfsterreinen van 3% in het convenant. In alle dorpen waar lokale vraag naar bedrijventerreinen ontstaat dit faciliteren en ontwikkelen.	Overleg in ANNO verband met de provincie over de voorraad bedrijventerreinen en het convenant. Convenant evalueren en herpositioneren van bestaande voorraad.		Nieuwe convenant is vastgesteld door GS. Ontwikkeling nieuwe kavels is in gang gezet.
	Gecombineerde bedrijfsbezoeken (collegeleden en BCF) organiseren.	Regelen van gecombineerde bezoeken door de contactfunctionaris.		Loopt volgens planning.
	Organiseren van het Economisch Platform Dantumadiel.	Het ondersteunen van alle Ondernemersverenigingen (OV) in het ondernemersplatform Dantumadiel.		Loopt volgens planning.
		Het begeleiden, afhandelen en beoordelen van de aanvragen in het kader van het ondernemersfonds Dantumadiel.		Loopt volgens planning.
	Onderzoek vanuit economisch perspectief naar nieuwe ontsluitingswegen in De Westereen Oost in regionaal perspectief.	Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de onlangs vastgestelde Mobiliteitsvisie (ANNO).		Loopt volgens planning.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
401.2	Meer instroom en toeleiding naar werk			
	Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de versnellingsagenda I Noordoost Friesland.	In het kader van de Versnellingsagenda worden de volgende business-cases uitgevoerd: 1.a. Mobiliteitscentrum; 1.b. Wendbaar vakmanschap; 1.c. Bouwen aan ambitie.		Het aantal projecten dat (door marktpartijen) wordt ingediend onder programmalijn 1 https://qop.nl/category/programmas/ lijkt wat op te drogen. De laatste grote (toegekende) projectaanvraag waarbij de gemeente betrokken is geweest is: 'Sign Again' https://qop.nl/project-sign-again-een-grote-stap-richting-circulariteit-in-print-in-noord-oost-friesland/ Veel van de projecten die draaien op programmalijn 1 van de Versnellingsagenda, zijn succesvol, vullen elkaar goed aan en dienen de doelen van deze businesscase.
		Inzet van de Stichting QOP en Kennislab, om een sluitende keten te vormen voor arbeidsbemiddeling en toeleiding.		Met het benoemen van een gemeentelijke accounthouder voor Kennislab, is de verwachting dat de informatievoorziening vanuit Kennislab beter gebundeld en toegankelijker kan worden gepresenteerd
		Streven naar meer uitstroom uit de bijstand in samenwerking met NEF.		Ondanks de toegenomen problematiek bij de Dokwerk doelgroep, blijft het uitstroompercentage onverminderd rond de 50%.
	Stimuleren en mede organiseren van een traject van leven lang leren.	Ontwikkelen en implementeren van doorlopende ambitieroutes, ook experimenteel.		De volgende initiatieven ondervangen deze ambitie: Werkstart, Valideren -relevant worden en blijven voor werken Stadsworkplaats.
		Werken aan challenges in de diverse themalabs (Techlab, Digilab, Fjildlab en Zorglab).		De challenges onder de diverse themalabs worden uitgevoerd door Kennislab onder de Versnellingsagenda.
402	Verbeteren detailhandel en structuur			
	Het in stand houden van het winkelaanbod in de (drie grotere) kernen van Dantumadiel.	In voorkomende gevallen een actieve houding als het gaat om de leegstand in één van de drie centra richting eigenaren van winklunits.		Opstellen detailhandelsvisie zit in de eindfase.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Op basis van het in ANNO verband opgesteld onderzoeksrapport nagaan/ afspreken hoe in de grotere kernen het complete winkelaanbod te behouden is in het belang van de totale regio.	Uitwerken detailhandelsvisie en opnemen in de omgevingsvisie		Opstellen detailhandelsvisie zit in de eindfase.
403	Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid in het kader van de regiodeal			
	Door een grote mate van samenwerking tussen bedrijven, onderwijs en overheid een hogere uitstroom vanuit het onderwijs naar bedrijven in drie stuwende bedrijfssectoren stimuleren.	Het vormen van samenwerkingsclusters van bedrijven en onderwijsinstellingen in de sectoren bouw, metaal en agrifood.		Met de aanvulling van de projecten 'Lisdodde' https://qop.nl/lisdodde-eeen-hoge-moerasplant-met-de-opvallende-sigaren-is-eeen-plant-dat-gebruikt-kan-woorden-als-duurzaam-isolatiemateriaal/ en 'Sign Again' wordt verder bijgedragen aan de vorming van samenwerkingsclusters.
		Innovatieve samenwerking in de bouwcampus, gericht op proces-technologie, ontwikkeling van circulaire producten en versnellen van marktintroducties.		Vanuit bouwcampus Bowinn wordt de genoemde samenwerking tot stand gebracht. Inzet is op intensivering danwel samensmelting Stads-werkplaats en Bowinn.
		Stimuleren van kennisdeling in de zogenaamde kennisnetwerken.		De volgende initiatieven ondervangen deze ambitie: Wurkstart, Valideren -relevant worden en blijven voor werk-, Bowinn en Stads-werkplaats. Vanuit bouwcampus Bowinn wordt de genoemde samenwerking tot stand gebracht. Inzet is op intensivering danwel samensmelting Stads-werkplaats en Bowinn.
		Meer duurzaamheid in de sectoren bouw, metaal en agri-food/landbouw en zorg.	Bedrijven stimuleren meer duurzaamheidsmaatregelen te nemen.	
		Circulair/duurzaam inkopen.		

<p>Duurzame en circulaire initiatieven vanuit dorpen en ondernemers stimuleren en faciliteren.</p>		<p>Een cursus circulair inkopen van CIRCO track wordt aangeboden aan ondernemers binnen de voedselbranche</p>		<p>Er zijn geen ondernemers uit de gemeente die zich hiervoor hebben aangemeld</p>		
<p>Bedrijven stimuleren afval als grondstof te gebruiken.</p>		<p>Het project SIGN AGAIN is een initiatief van Probo, bouwbedrijf Postma en Dokwurk waarbij PVC-restafval beschikbaar wordt gemaakt als o.a. plaatmateriaal voor de bouwsector met inzet van Dokwurk. Er wordt actief gezocht naar bedrijven die zich willen aansluiten.</p>		<p>Het project SIGN AGAIN is een initiatief van Probo, bouwbedrijf Postma en Dokwurk waarbij PVC-restafval beschikbaar wordt gemaakt als o.a. plaatmateriaal voor de bouwsector met inzet van Dokwurk. Er wordt actief gezocht naar bedrijven die zich willen aansluiten.</p>		

<p>In de landbouw/ agri-food-sector streven naar meer duurzame producten en productiewijze.</p>		<p>https://gop.nl/category/projecten/ Er lopen al diverse projecten met subsidie vanuit de Versnelingsagenda. Zie ook projecten Lisdodde en Werk maken van Vlas</p>		<p>https://gop.nl/category/projecten/ Er lopen al diverse projecten met subsidie vanuit de Versnelingsagenda. Zie ook projecten Lisdodde en Werk maken van Vlas</p>		
<p>Deelname aan het project Better Wetter over innovatie op het gebied van natte teelten.</p>		<p>Formeel is de einddatum van het project bereikt. Tot 1 juni heeft Dantumadiel het penvoerderschap. Daarna blijft Dantumadiel verantwoordelijk voor de subsidieafrekening. Op dit moment worden de onderzoeksresultaten en het vervolg overgedragen aan VIP.NL en, waarschijnlijk, het Wetterskip.</p>		<p>Het overgrote deel van de activiteiten en de behaalde resultaten zijn overgedragen aan VIP.NL (Veenweide Innovatie Programma). Naar aller waarschijnlijkheid, zal een klein restant worden overgedragen aan het Wetterskip. De lokale velden worden op dit moment beheerd in opdracht van VIP.NL. Dantumadiel blijft penvoerder, voor de periode tot 1 juni 2022) tot de subsidieafrekening een feit is.</p>		

Meer innovatie in de sectoren bouw, metaal en agri-food.	Activiteiten vanuit de agenda van de regiodeal uitvoeren gebruik makend van de reeds ontwikkelde initiatieven in de regio.		Zie opmerkingen stadswerkplaats en leerwerkloket Noord-oost Friesland. Wordt uitgevoerd onder de Versnellingsagenda.		Zie opmerking over verkenning SDG House; vanuit hier zou innovatie in de bouw, metaal en agri-food steviger aangejaagd kunnen worden.		
Arbeidsmarkt in de regio verbeteren (door Versnellingsagenda).	Extra inzet op het matchen van vraag en aanbod op de arbeidsmarkt, gericht op de stuwende sectoren. Met name door gerichte actie op toeleiding trajecten.		Zie opmerkingen stadswerkplaats en leerwerkloket Noord-oost Friesland.		Zie opmerking bij Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de versnellingsagenda in Noordoost Friesland.		
	Inzet op een passend beroepsniveau, door een gezamenlijke inzet van de partijen.		Zie opmerkingen stadswerkplaats en leerwerkloket Noord-oost Friesland.		Zie opmerking bij Betere aansluiting onderwijs en arbeidsmarkt realiseren in het kader van de versnellingsagenda in Noordoost Friesland.		

404	De aantrekkelijkheid en gastvrijheid van de gemeente om te recreëren en te verblijven verder vergroten en te vermarkten.							
	Meer toeristische en recreatieve voorzieningen in het Lauwersmeergebied, Waddengebied en Bûtenfjild te realiseren in de periode 2019-2022.	Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden – Bûtenfjild.		Afrondende fase, in afwachting op provincie voor subsidievestiging zodat de eindafrekeningen opge maakt kunnen worden.		Financiële afronding van het project loopt. Wachten op vaststelling subsidie bij provincie.		
		Verkenning recreatief park in de gemeente, gekoppeld Swemmer – Bûtenfjild Eeltsjemar, Rinsma- State.		Gestart met de verkenning rondom het Eeltsjemar en Rinsmapôle		Gestart met de verkenning rondom de Rinsmapôle en startnotitie Eeltsjemar is vastgesteld.		
	Groei van vrijetijdsector: meer bezoekers, bestedingen en banen in balans met leefomgeving 2020-2024.	Uitvoering geven aan de visie 'Land waar je landt; eropuit in de regio Noord-oost- Fryslân' in samenhang met de uitvoering van de Versnellingsagenda, onderdeel Regiomarketing en Destinatiebranding.		Subsidie aanvraag ingediend. In afwachting van toekenning subsidie. Voorbereidende werkzaamheden worden getroffen.		Subsidie toegekend. Project gaat van start zodra subsidie verstrekt kan worden. Er ligt een voorstel RMT aan te wijzen als DAEB. Zodra dit proces afgerond is, kan het project van start gaan.		

	Ondersteunen van recreatieve ontwikkelingen vanuit de dorpen en bedrijven in de gemeente.		Contacten met dorpsbesturen, bijeenkomst met ondernemers gepland etc.		Gesprek met initiatiefnemers in Feanwâlden over ontwikkelingen wandelroute Feanwâlden en betere aansluiting op het Bûtefjild		
--	---	---	---	---	--	--	--

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Bereikbaarheid en ruimte voor bedrijven</i>
Convenant bedrijventerreinen Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Verbeteren detailhandel en structuur</i>
Inventarisatie detailhandel Noordoost Friesland
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân 2016 – 2020
<i>Meer toekomstbestendige, duurzame en innovatieve bedrijvigheid</i>
Op weg naar een versnellingsagenda; Regiodeal Noordoost Fryslân
<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven</i>
Land en water verbonden; Toekomstbeeld en Strategische visie Waterrecreatie Noordoost Fryslân 2025
Land en water verbonden; Uitvoeren Waterrecreatievisie Noordoost Fryslân
Agenda Netwerk Noordoost Fryslân II 2016-2020
Agenda Netwerk Noordoost II met bijlagen en opgaven
Meerjarenplan 2016-2019 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Fryslân
Jaarplan 2018 Stichting Regiomarketing en Toerisme Noordoost Friesland
Toekomstplan 2020 De Marrekrite
Beleidsbrief Economie van de gastvrijheid provincie Fryslân (2016)
Lauwersmeer presentatie 22-11-2012
Actieplan Noordoost aan het Wad 1 (2016)
Het Waddengebied een cultuurlandschap van wereldklasse
Investeringskader Waddengebied 2016-2026
Meerjarenprogramma Investeringskader Waddengebied 2018 en verder
Masterplan Waterfront Dokkum (2011)
Merk Fryslân: Strategisch Marketingplan 2015-2018
Zwerven door Fryslân: Plan van Aanpak Integrale Toeristische Basisinfrastructuur Fryslân (2015)
Toeristische ontwikkeling en ontsluiting Wetterwâlden-Bûtenfjild
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020
Toeristisch programma Friese Wadden: Horizon 2013-2020; Projectenboek

Nr	Onderwerp reguliere activiteiten
404	<i>Een betere uitstraling als aantrekkelijke en gastvrije gemeenten om te recreëren en te verblijven</i>
	Het op peil houden en versterken van de recreatieve en toeristische infrastructuur (water en land)
	Marketing en gastheerschap van de regio (via subsidie Stichting Regiomarketing en Toerisme)
	Harmonisatie van regelgeving binnen de Noordoost-Friese gemeenten op het gebied van recreatie en toerisme
	Beoordelen, verlenen en vaststellen van subsidies op het gebied van recreatie en toerisme
	Het houden van overleggen met stakeholders en het afleggen van bedrijfsbezoeken
	Ondersteunen van recreatieve en toeristische ondernemers bij het realiseren van hun plannen
	Advisering over recreatieve en toeristische vraagstukken

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Marrekrite	De Marrekrite behartigt binnen de opgedragen taken de gemeenschappelijke belangen van de colleges, met als doel een evenwichtige en gecoördineerde ontwikkeling van de recreatie in de provincie Fryslân, rekening houdende met de belangen van natuur en landschap.
IJswegencentrale Oostergo	Opgericht met als doel het organiseren van schaats-tochten in de regio bij voldoende ijsdikte

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	64	302	18	320
Lasten	-797	-1.300	-64	-1.365
Saldo baten en lasten	-733	-998	-46	-1.044
Toevoegingen aan reserves	-222	-222	0	-222
Onttrekkingen aan reserves	366	598	0	598
Geraamd resultaat	-589	-622	-46	-668

Toelichting op de wijzigingen Programma 4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Verschillen kleiner dan € 50.000	18	I
Totaal baten	18	I
Lasten		
Verschillen kleiner dan € 50.000	-64	I
Totaal lasten	-64	I
Toevoegingen aan reserves		
Onttrekkingen aan reserves		
Totaal saldo wijzigingen	-46	

Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjouwing' over?

Programmaportefeuillehouder : G. Wiersma

Inleiding

Dantumadiel wil investeren in de toekomst. Dat vraagt aandacht voor duurzaamheid, leefbaarheid, de leefomgeving en de inwoners in al hun behoeften. Dantumadiel wil inzetten op ruimtelijke en sociale kwaliteit. Wonen is een eerste levensbehoefte. De overheid, de gemeente niet in de laatste plaats, heeft en houdt onvermijdelijk een grote invloed op het voorzien in die behoefte. Het zal de komende periode een prominent onderwerp van aandacht zijn. Door krimp en veranderde woonbehoeften is de vraag veranderd. Het aanbod is daar nog onvoldoende op aangepast. De komende jaren wordt het belangrijk om dat te verbeteren. Iedereen moet goed, duurzaam en passend, waar mogelijk levensloop- en toekomstbestendig, in zijn woonbehoefte kunnen voorzien. We willen inwoners vasthouden en mogelijk zelfs nieuwe inwoners aantrekken. Dat vergt durf, creativiteit en het gebruik maken van alle conventionele en innovatieve middelen.

Een belangrijke opgave voor de komende periode is ook om onze lokale samenleving duurzamer te maken. We willen daar als gemeente zelf het goede voorbeeld in geven door de energiebehoefte van gemeentelijke gebouwen te verminderen. De inwoners, bedrijven en instellingen moeten bewust worden gemaakt van de noodzaak tot verduurzaming en de mogelijkheden daartoe. De circulaire economie heeft de toekomst. We willen dat ook bij de afvalverwerking gaan toepassen.

Ruimtelijke kwaliteit vraagt naast ecologie, economie, sociaal-ruimtelijke aspecten ook aandacht voor onze gebouwde omgeving. We willen graag behouden wat waardevol is en de eigenheid en identiteit van onze dorpen mee bepaalt. Tegelijk willen we de inwoners ruimte geven om aan die eigenheid vorm te geven door minder regelend op te treden.

Hoofddoelstelling:

Behouden en versterken van een aantrekkelijke woon-, werk- en leefomgeving:

- Duurzaam;
- Toekomstgerichte;
- Schoon;
- veilig.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: **Wonen**

Kerdoel

501 Het verbeteren van toekomstgericht wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren

Speerpunten:

- Match op de woningmarkt;
- Vraaggerichtheid en daar snel op kunnen inspelen;
- Bediening van doelgroepen;
- Inspelen op demografische ontwikkelingen.

Onderwerp: **Duurzaamheid**

Kerdoel

502 In 2030 is Noordoost Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten

Waar gaat programma 5 'Wenjen en Omjowwing' over?

Speerpunten:

- Voorbeeldgedrag;
- Gedragsbeïnvloeding;
- Ondersteuning minder draagkrachtigen;
- Verduurzaming energieproductie;
- Duurzaamheid in de fysieke leefomgeving.

Onderwerp: **Ruimtelijke kwaliteit/ro/bouwen**

Kerndoel

503.1 De cultuurhistorische waarden worden beter beschermd.

Speerpunten:

- Focus op integrale benadering ruimtelijke kwaliteit;
- Nadrukkelijker koppeling ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid;
- Wegnemen kwaliteitsverstoringen;
- Behoud en versterking gebiedseigen kwaliteiten.

Kerndoel

503.2 De gemeente heeft vertrouwen in haar inwoners op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.

Speerpunten:

- Vergunningen beleidsarm;
- Deregulering;
- Optimaliseren van regelgeving met duidelijker kaders en meer vertrouwen in inwoners.

Onderwerp: **Afval**

Kerndoel

504 Meer toepassen van de uitgangspunten van de circulaire economie.

Speerpunt:

- Het sluiten van grondstofketens, door gebruik te maken van hernieuwbare grondstoffen en door de grondstoffen, onderdelen en producten te hergebruiken.
- Het beter scheiden van afval om de circulariteit te vergroten.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
501	Het verbeteren van toekomstbestendig wonen, waarbij alle doelgroepen op de woningmarkt hun woonwensen kunnen realiseren			
	Voor alle doelgroepen op de woningmarkt moet een stijging geconstateerd worden in het vinden van een woning t.a.v. de basissituatie 2020.	Het programmadoel van 20% relateren aan de cijfers van de regionale woningmarkt monitor.		Veel woningbouwprojecten zitten nu in de fase van de ruimtelijke procedure. Pas bij realisatie vanaf 2023 kan de situatie van het vinden van een woning verbeterd zijn.
		Een jaarlijkse update van de regionale woningmarkt monitor met een weergave van de productie van nieuwe woningen.		Update is klaar. Moet nog wel officieel worden bekrachtigd in een wethoudersoverleg ANNO

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Aanpak verrommeling en verpaupering dorpen (huur- en koopwoningen) in samenwerking met Thús Wonen en gebiedsteams.		Dit is in de prestatieafspraken met Thús Wonen vastgelegd.
		Uitvoeren herstructureeringsprojecten.		Gereed.
		Uniformeren afspraken herstructurering gemeenten en corporaties.		Gereed
		Uitrol Dom 2-projecten: verbetering particuliere woningvoorraad.		De plannen nemen meer tijd dan verwacht. Dit heeft ook te maken met krapte in capaciteit van de organisatie.
		Activiteiten regionale agenda wonen (ANNO).		Ook in Q3 en Q4 zal verder overlegd worden.
		Actualiseren Woonbeleid (i.s.m. harmonisatietraject).		Wellicht is een aanpassing nodig i.v.m. de Omgevingswet.
		Monitoren woningvoorraad, o.a. realisatie plannen en leegstand.		Gereed
		Periodiek overleg met stakeholders woningmarkt (Platform).		Nog niet uitgevoerd. Er wordt aan gewerkt om dit op dit op korte termijn in te plannen.
		Inspelen op demografische ontwikkelingen met aandacht voor alle doelgroepen op de woningmarkt. O.a. door actief in te spelen op innovatie en met grondzaken ontwikkelen van een kavelstrategie en leveren van maatwerk.		Per locatie wordt beter omgegaan met maatwerk. De monitor zorgt hierbij voor balans.
		Promotie van en stimuleren van toekomstbestendig wonen door faciliteren en stimuleren van vernieuwende woonconcepten.		Bij de Frosk dagen we de markt uit om te komen met innovatieve oplossingen voor starters. Er worden gesprekken gevoerd met initiatiefnemers op verschillende locaties.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Samen met de stakeholders op de woningmarkt actief inzetten op verduurzaming van de woningvoorraad.		Bij project Driezum wordt een pilot gedraaid op dit gebied.
		Ontwikkelen van nieuwe vormen van planontwikkeling en innovatieve kavelstrategie: flexibel en duurzaam maatwerk per dorp (zowel grote als kleine dorpen) met brede spreiding: in prijsklasse, voor starters, senioren, sociaal en privaat.		Woonprogramma wordt regelmatig geactualiseerd.
		Ontwikkelen van extra mogelijkheden voor starters, senioren en mensen met een kleine beurs (erfpacht, stimuleren leningen voor levensloopbestendigheid en duurzaamheid, blijversleningen) met flexibiliteit en maatwerk per dorp. Door o.a. initiatieven vanuit het Volkshuisvestingsfonds te ontwikkelen.		Aanvraag volkshuisvestingsfonds is niet gehonoreerd. Andere mogelijkheden worden onderzocht.
		Promotie levensloopbestendig wonen.		Hier wordt aandacht aan gegeven bij de beoordeling van wooninitiatieven.
502	In 2030 is het noordoosten van Fryslân een regio die volhoudbaar voorziet in haar behoefte qua energie, voedsel, producten en diensten			
	De gemeente Dantumadiel wekt in 2030 70% van de benodigde elektriciteit op een duurzame wijze op.	Er wordt een bijdrage geleverd aan realisatie van de provinciale Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 langs de lijnen van de eigen vastgestelde ambitie.		In 2023 komt er een voorstel. Dit is een gevolg van beperkingen op het net en het besluit van de raad om agrarische gronden niet te gebruiken voor zonneweides.
		In één dorp/wijk starten met de Wijkuitvoeringsplannen (WUP's): het proces om te komen tot een aard-gasvrije wijk.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		In 2022 wordt voor één wijk de Proeftuin Aardgasvrije Wijken (PAW) aangevraagd.		Deze subsidie is niet meer beschikbaar in 2022.
		Er wordt onderzoek gedaan naar toepassing van alternatieven voor aardgas, zoals aquathermie en hernieuwbare gassen (waterstof en groengas), waarbij specifiek aandacht is voor een gunstige verdeling van de lasten en de lusten in de omgeving.		Het onderzoek wordt uitgevoerd in samenspraak met ander Friese gemeenten vanuit RES Fryslân. Groen gas, betreft een onderzoek en lobby traject door de provincie uitgevoerd. Er zijn inmiddels gesprekken gevoerd met netwerkbeheerders.
		Er wordt uitvoering gegeven aan de doelen en acties uit de Energietransitie 2.0.		Zie ook eerste activiteit van dit doel.
		Project "NOF als energieleverancier" van KennislabNOF. Driezom is als pilotdorp gekozen, er is een green-dealsubsidie aangevraagd door het Kennislab.		
	Energieconsumenten zijn zich bewuster van hun energiegebruik en de consequenties voor milieu en samenleving, en zijn gemotiveerd tot duurzaam energiegebruik en besparing.	Samen met bedrijfsleven en onderwijs worden inwoners benaderd, met behulp van onder meer projectmatige voorlichting, om de isolatie van woningen te optimaliseren.		In de zomer is gestart met de campagne.
		Het communicatieplan wordt uitgevoerd.		Zie bovenstaand.
		Binnen de huidige raadsperiode worden voldoende elektrische laadpalen geplaatst om binnen de gemeente aan de behoefte te voldoen. De opgave is in 2025 in totaal 71 stuks.		Het project loopt.
		Er wordt een snellaadpunt gerealiseerd.		Dit is afhankelijk van initiatieven van derden.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Er wordt uitvoering gegeven aan het leningsstelsel Dantumadiel, waarbij inwoners en bedrijven kunnen lenen voor o.a. duurzaamheidsmaatregelen, levensloopbestendigheid en verbetering van panden.		Overleg hierover loopt nog. Er komt een collegevoorstel.
		Het project RREW wordt uitgevoerd. 1.800 huishoudens krijgen een 'energiebespaarbox'. Ook zijn er energiecoaches en -adviseurs actief in de gemeente die inwoners stimuleren tot energiebesparing. Dit gesubsidieerde project duurt tot juli 2022.		De activiteiten ten aanzien van het RREW project moeten uiterlijk 31 december 2022 afgerond zijn. Dit was 31 juli 2022 maar is aangepast onder andere omdat gemeenten door COVID vertraging opgelopen hebben. Ca de helft van de energiebespaarboxen zijn momenteel uitgeleverd aan inwoners.
		Het Duurzaam Bouwloket wordt versterkt.		Er worden meer modules afgenomen. Dit wordt onder andere gebruikt voor de energiecoaches.
		Energiecoöperaties worden ondersteund en de oprichting van nieuwe energiecoöperaties wordt gestimuleerd.		Project van EKF loopt voor spoedig.
	Door voorbeeldgedrag van bestuur en apparaat over het volledige spectrum van duurzaamheid wordt de lokale samenleving tot duurzamer gedrag aanzet.	Er wordt aantoonbaar maatschappelijk verantwoord en circulair ingekocht conform het eigen inkoopbeleid, de duurzaamheidsvisie en het uitvoeringsprogramma circulair inkopen van de provincie.		Er wordt gestart met workshops circulair inkopen voor gemeenteambtenaren.
		Er wordt een plan ter vaststelling voorgelegd voor de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.		Dit loopt. Resultaten worden gerapporteerd zodra ze binnen zijn.
		De klimaatadaptatie wordt verbeterd op de wijze als vastgelegd in het Gemeentelijk Rioleringsplan (GRP).		Klimaatadaptatieve maatregelen ter voorkoming van wateroverlast zijn opgenomen in het gemeentelijk rioleringsplan.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage	
		Het onttrekken van grondstoffen uit afval wordt geoptimaliseerd.		Afvalscheiding en stimulering van hergebruik is een doorlopende activiteit, waarbij de scheiding en hergebruik van verschillende grondstoffen worden verbeterd.	
		Het onttrekken van energie uit (groen)afval (biomassa) wordt bevorderd en geoptimaliseerd.		Door optimalisatie van de nascheiding door Omrin wordt steeds mee biogas geproduceerd. Dit is een oorlopende activiteit.	
	De biodiversiteit wordt verbeterd.	Er wordt een biodiversiteitsagenda opgesteld om de ingezette lijn van biodiversificatie verder door te trekken.		Dit loopt	
		Er worden afspraken gemaakt met boeren over landschapsbeheer, verkeersveiligheid, vergroten biodiversiteit, klimaatadaptatie, Circulaire Economie, energiebesparing en fossielvrije energie. Er wordt gezocht naar mogelijkheden voor crowdfunding als financiële basis om biodiversiteit te versterken.		Dit loopt	
		Dantumadiel sluit aan bij Provinciaal biodiversiteitsplan gericht op herstel van de insectenpopulaties.		Dit loopt	
		De noodzaak van biodiversiteit wordt in het onderwijs opgenomen door projecten vanuit NME De Klyster.		Dit loopt	
		Het certificaat fair trade blijft behouden en bedrijven en organisaties in de gemeente worden gestimuleerd hier aan mee te doen.	Minimaal 2 maal per jaar in de fair-trade week wordt gecommuniceerd door de werkgroep in de plaatselijke krant en worden er publieksacties georganiseerd.		De Nije Warf heeft een Fair Trade certificaat gekregen op World Fair Trade Day. Via de kranten is Fair Trade onder de aandacht gebracht.
			Uitvoering geven aan het campagne criterium voor "fair trade"-inkoop.		

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Er wordt een jaarlijkse boomplantdag georganiseerd, indien mogelijk samen met de Klyster.		
503.1	De cultuurhistorische waarden worden beter beschermd.			
	Herstructurerings- en transformatiegebieden zijn in 2019 geïnventariseerd, geprioriteerd en daarvan wordt jaarlijks 10 % aangepakt.	Er wordt een structuurvisie bebouwde gebieden met een uitvoeringsprogramma en prioriteitenlijst van ruimtelijke projecten opgesteld. Dit kent overigens een relatie met het Volkshuisvestingsfonds waar keuzes gemaakt worden waar het fonds wordt ingezet.		Het uitvoeringsprogramma moet nog opgemaakt worden. Volkshuisvestingsfonds is niet gehonoreerd, er wordt onderzoek gedaan naar nieuwe mogelijkheden.
	Woningen en gebouwen die langer leeg hebben gestaan dan 10 jaar, waarvoor geen zicht is op herinvulling, zijn herbestemd.	Inventarisatie leegstaande woningen en gebouwen en inventarisatie leegstandsduur en ruimtelijke kwaliteitswaarde.		Er wordt begin 2023 uitvoering aan gegeven door prioritering vanwege capaciteitskrapte.
	De ruimtelijke kwaliteit van de woonomgeving is verbeterd met 5 % op de leefbarometer.	Alle na 1-1-2019 in voorbereiding te nemen projecten in de fysieke leefomgeving worden voorzien van paragraaf ruimtelijke kwaliteit.		Vanaf vorig jaar is hier verder uitvoering aan gegeven.
		Opstellen van prioriteitenlijst op basis van sloopurgentie.		In verband met de ontvlechting en capaciteitsproblemen wordt hier momenteel geen uitvoering aan gegeven.
		Opstellen sloopstimuleringsregeling.		Dit heeft geen prioriteit gehad vanwege de ontwikkelingen op de huizenmarkt.
		De DOM's worden ingezet bij de verbetering van zowel leefbaarheid als ruimtelijke kwaliteit van de dorpen in brede betekenis.		De DOM's werken hier actief aan.
		Plannen toetsen aan bijdrage aan duurzaam landschap. Bij alle plannen wordt de landschapsarchitect ingeschakeld.		Is inmiddels going concern.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Er wordt beleid ontwikkeld voor het behoud van beschermingswaardige gebouwen en structuren. Samen met de dorpen worden hiervoor de prioriteiten bepaald.	Beschermingswaardige gebouwen in beeld brengen en samen met dorpen prioriteiten bepalen.		In het kader van de herziening van het welstandsbeleid is enige jaren geleden een actuele lijst opgesteld. De nadere prioritering moet worden uitgevoerd.
		Opstellen van ruimtelijke kwaliteitskaarten per kern.		Door een latere invoeringsdatum van de omgevingswet, is er ook een langere periode gepland voor een kwalitatief goede omgevingsvisie. Deze kent nog niet het detailniveau waarbij er sprake is over kwaliteitskaarten. Het ligt in de lijn der verwachtingen dat dit wel gaat gebeuren.
503.2	De gemeente heeft vertrouwen in haar inwoners op het gebied van ruimtelijke kwaliteit.			
	Welstandsbeleid wordt herzien.	Er wordt beleid ontwikkeld om de kwaliteit van de woonomgeving te verhogen en inwoners te faciliteren bij het ontwikkelen van bouwplannen.		Het welstandsbeleid is met een jaar uitgesteld en valt daardoor buiten dit programma-termijn.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Wonen</i>
Beleidsvisie wonen
Prestatieafspraken
<i>Duurzaamheid</i>
Energietransitie ANNO Uitvoeringsprogramma 2017-2020
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Structuurvisies binnen DDFK
Beeldkwaliteitsplannen
Welstandsnota

Onderwerp reguliere activiteiten
<i>Wonen</i>
Woningbouwprogrammering
Voorbereiden prestatieafspraken woningbouwcorporaties
Adviseren in ruimtelijke processen en procedures
Subsidieadviezen
Adviseren bij herstructureringsopgaven
<i>Duurzaamheid</i>
Adviseren andere disciplines
<i>Ruimtelijke kwaliteit / RO / bouwen</i>
Eigen gemeentelijke ruimtelijke opgaven begeleiden
Ruimtelijk adviseren in vergunningprocedures

Onderwerp reguliere activiteiten
Opstellen ruimtelijke onderbouwingen
Begeleiden ontheffings- en bestemmingsplanprocedures

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
Fryske Utfieringstsjinst Miljeu en Omjouwing (FUMO)	De FUMO is de Friese vertaling van de landelijk in te stellen Regionale Uitvoeringsdiensten (RUD's). Doel is kwaliteitsverbetering en verhoging van de efficiency van de uitvoering van wettelijke milieutaken van gemeenten en provincies.
Welstandszorg Hûs en Hiem	Het voorzien van de gemeenten in de welstandsadviesing als bedoeld in de Woningwet en adviesing over toepassing van de Monumentenwet.

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	3.093	3.248	0	3.248
Lasten	-3.683	-4.018	3	-4.014
Saldo baten en lasten	-589	-770	3	-766
Toevoegingen aan reserves	-96	-96	0	-96
Onttrekkingen aan reserves	193	409	0	409
Geraamd resultaat	-493	-457	3	-454

Toelichting op de wijzigingen Programma 5: Wenjen en Omjouwing

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rapor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Geen verschillen		
Totaal baten		
Lasten		
Verschillen kleiner dan € 50.000	3	I
Totaal lasten	3	I
Onttrekkingen reserves		
Algemene Reserve		
Totaal onttrekkingen reserves		
Totaal saldo wijzigingen	3	I

Programma 6: Iepenbiere Romte

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Programmaportefeuillehouder : K. Wielstra, G. Wiersma

Inleiding

Het beheer van de openbare ruimte is van oudsher een belangrijke kerntaak van de gemeente. Voor het welbevinden van zowel onze inwoners als andere gebruikers, is het van belang dat er wordt gezorgd voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte, veilige en gezonde openbare ruimte.

Een onderdeel van de openbare ruimte betreft de riolering. Het beleid en de ontwikkelingen op het gebied van riolering worden in 2021 vastgelegd in het verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan (vGRP). Het is een beleidsmatig en financieel document over de gemeentelijke watertaken en een hulpmiddel om goede beleidsafwegingen te maken op het terrein van de zorgplicht voor afvalwater, hemelwater en grondwater in relatie tot de bescherming van de bodem- en waterkwaliteit.

De kwaliteit van de openbare ruimte dient doelmatig beheerd te worden. Er dient een kwaliteitsniveau te worden vastgesteld voor alle kapitaalgoederen, waarbij voldoende bijbehorende middelen beschikbaar worden gesteld voor beheer, dagelijks onderhoud, planmatig onderhoud en vervangingen om zodoende het beheer planmatig te kunnen uitvoeren. Daarnaast verlangt de provincie dat gemeenten hun kapitaalgoederenbeheer op orde hebben.

Duurzaamheid is een breed begrip dat ook bij de inrichting van de openbare ruimte een rol speelt. De gemeente is als opdrachtgever nadrukkelijk aan zet om de duurzaamheidsdoelstellingen van de gemeente (programma 5) mee te nemen in de aanbesteding, uitvoering en beheer.

In dit programma wordt ook aandacht besteed aan het onderwerp verkeer en mobiliteit. We zetten ons in voor een veilige, aantrekkelijke, gezonde en duurzame bereikbaarheid van alle mogelijke bestemmingen voor bewoners, ondernemers en gasten van onze gemeente. In grote lijn gaan de doelstellingen over de verkeersstructuur en over verkeersveiligheid.

Hoofddoelstelling:

Zorgen voor een goed onderhouden, leefbare, duurzaam ingerichte veilige en gezonde openbare ruimte voor onze inwoners en andere gebruikers.

Kerdoelstellingen:

De hoofddoelstelling is nader uitgewerkt naar kerndoelstellingen die hieronder per onderwerp worden beschreven.

Onderwerp: Het realiseren van toekomstbestendige rioolssystemen

Kerdoel

601 Het realiseren van toekomstbestendige rioolssystemen

Speerpunten:

- Bestaande en nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobust inrichten.
- Inwoners meer waterbewust maken.

Onderwerp: In stand houden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte

Kerdoel

602 In stand houden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- In de gemeente Dantumadiel worden voor het beheer van kapitaalgoederen separaat kwaliteitsniveaus vastgesteld.

Waar gaat programma 6 'Iepenbiere Romte' over?

Onderwerp: Duurzame inrichting openbare ruimte

Kerndoel

Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.

Speerpunten:

- In Dantumadiel is er sprake van een gezond, aantrekkelijk en duurzame openbare ruimte.

Onderwerp: Verkeer/mobiliteit

Kerndoel

604 Het verkeerssysteem is doelmatig, aantrekkelijk en veilig en voldoet aan de behoefte van verkeersdeelnemers.

Speerpunten:

- doorgaande verbetering van de verkeersveiligheid in afstemming met de bereikbaarheid;
- verknopen fiets-, openbaar vervoer- en autonetwerk (ketenmobiliteit);
- fiets als gezond en duurzaam alternatief;
- bewustwording d.m.v. verkeerseducatie.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
601	Het beter functioneren van rioolsystemen			
	Bestaande openbare ruimte meer klimaatrobuust inrichten.	Opstellen van factsheets voor de grootste overlast locaties. Daarmee leggen we vast om welke gebieden het gaat, welke oplossingsrichting kan worden gekozen en wat globaal de kosten zijn. Bij herstructurering en reconstructies o.i.d. kunnen deze factsheets gebruik worden om de overlastlocatie op te lossen.		Het opstellen van de factsheets is opgenomen in het in december 2021 vastgestelde Gemeentelijk Rioolriêngsplan

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Nieuwe openbare ruimte meer klimaatrobuust inrichten.	In ruimtelijke plannen moet ruimte voor berging en afvoer van hemelwater worden gereserveerd. In nieuwe stedenbouwkundige ontwerpen moet klimaatontwikkeling worden meegenomen, zowel in gemeentelijke plannen als die van ontwikkelaars/woningcorporaties. Daarnaast wordt het Handboek inrichting openbare ruimte toegepast (vastgesteld 2021).		In nieuwbouwplannen komt klimaatontwikkeling nadrukkelijk op de agenda. Klimaatontwikkeling heeft ook nadrukkelijk een plek in de omgevingsvisie waardoor het ook onderdeel uitmaakt van het omgevingsplan.
	Inwoners meer waterbewust maken.	Voorlichting en communicatie voor inwoners.		Het waterbewust maken is opgenomen in het in december 2021 vastgestelde Gemeentelijk Rioleringsplan.
602	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.			
	Een nadere verdiepingsslag aanbrenge in het kapitaalgoederenbeleid/beheer.	Opstellen uitvoeringsplan watergangen (baggerplan) op basis het kapitaalgoederenbeheer.		Uitvoeringsplan klaar in Q3. Afstemming met waterschap in Q4. Uitvoering in 2023.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	<p>Het verbeteren van het kwaliteitsniveau van de kapitaalgoederen.</p>	<p>Wegwerken achterstallig onderhoud van stedelijk water conform bestuurlijk ondertekende Overeenkomst Stedelijk Water met Wetterskip voor 2025.</p> <p>Uitvoeren groot onderhoud/vervanging bruggen, conform onderzoek onderhoudstoestand bruggen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brug in Butenfjild VW0009A; brug vervangen voor een duiker. Voorbereiding 2021, uitvoering in 2022 • Plattebrêge (trekvaart) brug vervangen voor een duiker. Voorbereiding en uitvoering in 2022 <p>Brug in Butenfjild (Tienewei) brug vervangen voor een duiker. Voorbereiding in 2022, uitvoering in 2023.</p>		<p>Wegwerken van het achterstallig onderhoud moet voor 31-12-2025 . Het achterstallig onderhoud wordt meegenomen in het uitvoeringsplan.</p> <p>Van de brug in Butenfjild VW0009A; de voorbereiding is uitgevoerd in Q1 2022, de extra middelen zijn aangevraagd bij de PPN. (72.500)</p> <p>Van de brug Plattebrêge (trekvaart); de voorbereiding is uitgevoerd in Q1 2022, de extra middelen zijn aangevraagd bij de PPN. (100.000)</p> <p>Van de brug in Butenfjild Tienewei; de voorbereiding is uitgevoerd in Q1 2022, de extra middelen zijn aangevraagd bij de PPN. (37.500)</p> <p>Van de brug in Butenfjild VW0009, waarvan het brugdek vervangen moet worden, zijn er extra middelen aangevraagd bij de PPN (190.000)</p>
	<p>Inwoners meer betrekken bij (het onderhoud) van de openbare ruimte.</p>	<p>Eénmaal per jaar overleg organiseren tussen werkleiders en dorpsbelangen over beheer openbare ruimte.</p>		<p>Jaarlijks is er een overleg met de portefeuillehouder en de betrokken ambtenaar over het onderhoudsplan van het komende jaar.</p> <p>1 x per 4 jaar wordt er een schouw georganiseerd. Hierbij zijn aanwezig; de werkleider, dorpsbelangen, pfh gemeentewurk</p>

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
603	Realiseren van een duurzame inrichting van de openbare ruimte.			
	Vergroten van de biodiversiteit.	Stimulering initiatieven biodiversiteit zoals bijenlint, toepassing van bokashi van groenafval.		<p>Alle initiatieven die bijdragen aan biodiversiteit worden zo veel mogelijk ondersteund door de gemeente.</p> <p>Een voorbeeld hiervan is het initiatief van vrijwilligers uit Dantumadiel op het gebied van exotenbestrijding en het stimuleren van de biodiversiteit. De bermen, die in het insectennetwerk bevinden, worden in het voorjaar aan 1 kant van de weg gemaaid en in het najaar de andere kant van de weg zodat er altijd (bloeiend) hoog grasgewas staat voor de insecten.</p>
		Exotenbestrijding wordt provinciebreed opgepakt, op basis van onderzoek Iepenwacht.		De gemeente Dantumadiel doet mee met de provinciale aanpak.
	Meer gebruik van onderhoudsvriendelijke duurzame materialen.	Meer circulair gebruik van materialen.		Waar mogelijk worden circulaire materialen gebruikt. Als voorbeeld: Het college heeft een intentieverklaring ondertekend voor het toepassen van biobased isolatiemateriaal.
	Kapitaalgoederen duurzamer onderhouden, levensduur verlengen.	Plan maken voor omvorming van openbare ruimte waardoor duurzamer beheer mogelijk is (budgetverhoging eenmalige omvorming). Voorbeeld: omvorming fietspaden van elementen, asfalt of schelpen, die frequent onderhoud behoeven, naar een duurzame betonverharding. Dit projectmatig uitvoeren als er subsidie beschikbaar is en indien de structurele last op onderhoud daarmee kan worden verlaagd.		Aan de voorbereiding van dit plan wordt gewerkt. Een voorstel wordt op dit moment uitgewerkt.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		Assetmanagement (gebruik-beheer-inrichting op elkaar afstemmen) wordt in 2022 verkend en zo mogelijk een onderzoek gestart naar de consequenties van implementatie.		De verkenning wordt dit jaar uitgevoerd.
	Opwaarderen van de kwaliteit openbare ruimte.	<p>Herinrichting van wegen, die aan onderhoud toe zijn en de inrichting niet meer voldoet. (vervangingsinvestering).</p> <p>De volgende projecten worden in 2022 uitgevoerd:</p> <p>Damwâld: Dammeloane fase 2. Damwâld: Trekwei.</p> <p>De Westereen: D. Bosmastrjitte.</p> <p>De Westereen: Oastersingel</p> <p>De Westereen: S. Boukesstrjitte. Feanwâlden: Bûtefjild.</p> <p>Feanwâlden: Verkeersmaatregelen Oastein irt woonrijpmaken De Bosk in Feanwâlden.</p> <p>De Westereen: Planvorming Foarstrjitte.</p>		<p>Dammeloane fase 2: Is reeds opgeleverd en klaar.</p> <p>Trekwei Damwâld: De voorbereiding is opgestart uitvoering in 2023.</p> <p>D. Bosmastrjitte In voorbereiding. Uitvoering in 2023</p> <p>Oastersingel W'een: Uitgesteld vanwege ruimtelijke ontwikkelingen in directe omgeving.</p> <p>S. Boukesstrjitte Start in voorjaar 2023.</p> <p>Bûtefjild Feanwâlden: Is reeds in uitvoering.</p> <p>Verkeersmaatregel Oastein Feanwâlden: Verkeersmaatregelen nog in de planfase.</p> <p>Woonrijp maken De Bosk Feanwâlden: Woonrijp maken Is uitgevoerd.</p> <p>Planvorming Foarstrjitte W'een: In 2023 wordt gestart met voorbereidingsproces.</p>
		Herinrichting Kavelwei en inrichting de brink te Broeksterwâld (in relatie tot DOM-project Broeksterwâld).		Uitvoering is inmiddels van start (voorbereidende werkzaamheden).

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
		De Ontwerpvisie voor de doorgaande route Driezum – Damwâld biedt een leidraad voor de uniforme aanpak inrichting openbare ruimte. Uitvoering vindt plaats indien werk met werk kan worden gemaakt.		Het uitwerken van de ontwerpprincipes is in voorbereiding. Eind 2022 afronden.
		Samen met inwoners uitvoering aan een schouw van de openbare ruimte geven.		Er is 1 x per 4 jaar een schouwrondte met; dorpsbelang, wethouder en werkleiders. Begin van 2023 wordt de planning van de verschillende werken met de dorpsbelangen afgestemd.
604	Verkeer/mobiliteit			
	De gemeente draagt naar vermogen bij aan de ambitie van Fryslân zodat er in 2025 geen verkeersdoden en ernstige verkeergewonden zijn.	Aanpak verkeersknelpunten in reactie op klachten/melding, afhankelijk van prioritering en beschikbare budget.		Dit is inmiddels going concern.
		Het college zal zich inzetten voor meer frequente verkeershandhaving in de vorm van snelheidscontroles op meerdere locaties binnen de dorpen.		Dit is inmiddels going concern.
		Uitvoering maatregelen om het landbouwverkeer vanwege verkeersveiligheid uit de dorpen (Damwâld, Rinsumageast) te krijgen. Leidraad hiervoor is de verdere uitwerking van de Mobiliteitsvisie (ANNO).		Het is wachten op de acties vanuit de provincie.
	Verbeteren verkeersveiligheid rond schoolzones.	Uitvoeren van afgesproken maatregelen en oplossen van knelpunten binnen de financiële mogelijkheden.		In het ontwerp van de Kavelwei Broeksterwâld is veel aandacht besteed aan de veiligheid rondom de school.
	Stimuleren fietsverkeer door optimaliseren van het fietsnetwerk en het fietsparkeren.	Het opgestelde Fietspadenplan (in ANNO-verband) uit te werken in een uitvoeringsprogramma (incl. financiën).		Wordt verder uitgewerkt in het nieuwe nog op te stellen Gemeentelijk Mobiliteitsplan (GMP) Het GMP wordt dit jaar opgestart.

Nr	Doelen	Activiteiten	Voortgang 2 ^{de} rapportage	Toelichting 2 ^{de} rapportage
	Verbetering van de ketenmobiliteit van alle vormen van vervoer zoals het openbaar vervoer om de bereikbaarheid te verbeteren, zodanig dat wordt voldaan aan de verplaatsingsbehoefte van de verkeersdeelnemers.	Dit wordt uitgewerkt in de opgaven zoals deze zijn opgesteld in de Mobiliteitsvisie (ANNO).		De opgaven zijn in onderzoek.
		Ontwikkelen van het stationsgebied De Westereen. De uitkomsten betrekken bij de uitwerking opgaven van de Mobiliteitsvisie (ANNO).		Uitwerking mobiliteitsvisie vindt momenteel plaats.
	Ontsluiting De Westereen: komen tot een oplossing met zo breed mogelijk draagvlak in overleg met het dorp.	Dit is onderdeel van de verdere uitwerking van de Mobiliteitsvisie (ANNO).		Uitwerking mobiliteitsvisie vindt momenteel plaats.
	Samen met verenigingen voor dorpsbelangen en inwoners: Aanpak knelpunt(en) onderliggend wegennet Centrale As.	Miedloane, Dammeloane, Koailoane en Broekloane. Miedloane en Dammeloane Fase 1 zijn in 2021 aangepakt. Dammeloane Fase 2 in 2022.		Afgerond.

Onderwerp beleidsdocumenten
<i>Riolering</i>
Gemeentelijk rioleringsplan (vastgesteld december 2021)
Meetplan riolering (in ontwikkeling)
<i>Onderhoudskwaliteit openbare ruimte</i>
Beleids- en beheersplan Gebouwen (vastgesteld februari 2021)
Groenbeleids- en beheersplan ((vastgesteld oktober 2021)
Beleidsplan openbare verlichting (vastgesteld februari 2021)
Wegenbeleids- en beheersplan (vastgesteld februari 2021)
Beleidsplan water (vastgesteld oktober 2021)
Beleids- en beheersplan Kunstwerken (vastgesteld oktober 2021)
<i>Duurzame inrichting openbare ruimte</i>
Biodiversiteitsbeleid (in ontwikkeling)
<i>Verkeer/mobiliteit</i>
Mobiliteitsvisie (ANNO) (2020)
Manifest verkeersveiligheid (2015)
Verkeersstructuurplan Dantumadiel (2012)

Verbonden partij	Bijdrage aan beleidsdoelstellingen
GR Leer-Werkbedrijf Noard East Fryslân. (Dokwurk)	Instandhouden c.q. realiseren van de vastgestelde onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte.

Overzicht baten en lasten 2022 Programma 6: Iepenbiere Romte

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten	1.913	2.961	0	2.961
Lasten	-5.873	-7.067	82	-6.985
Saldo baten en lasten	-3.961	-4.105	82	-4.024
Toevoegingen aan reserves	-230	-716	0	-716
Onttrekkingen aan reserves	190	759	0	759
Geraamd resultaat	-4.000	-4.062	82	-3.981

Toelichting op de wijzigingen Programma 6: Iepenbiere Romte

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten	0	I
Geen verschillen	0	I
Totaal baten	0	I
Lasten		
Kapitaallasten:	92	I
Bij het vaststellen van de jaarstukken 2021 is een aantal investeringen doorgeschoven van 2021 naar 2022 waardoor de kapitaallasten ook een jaar opschuiven. Deze aanpassing levert voor 2022 een incidenteel voordeel op.		
Verschillen kleiner dan € 50.000	-10	I
Totaal lasten	82	I
Totaal saldo wijzigingen	82	I

Algemeene dekkingsmiddels

Waar gaat 'Algemeene dekkingsmiddels over?

Algemeene dekkingsmiddels

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de algemene dekkingsmiddelen in de gemeentelijke begroting apart zichtbaar gemaakt.

De algemene dekkingsmiddelen bestaan uit:

- Lokale heffingen
Dit zijn opbrengsten uit de gemeentelijke belastingen en heffingen en de daarmee samenhangende uitvoeringskosten voor de WOZ, de heffing en de invordering.
- Algemene uitkeringen
Dit zijn de van het Rijk ontvangen middelen om de gemeentelijke taken uit te voeren. Een deel van dit geld komt uit het Gemeentefonds en wordt uitgekeerd in de vorm van algemene uitkeringen, dit is inclusie de decentralisatie-uitkering "sociaal domein".
- Dividend
Dit zijn de opbrengsten (dividend) uit de deelnemingen in de BNG.
- Overige algemene dekkingsmiddelen
Dit zijn de overige algemene dekkingsmiddelen waaronder het taakveld treasury en de overige baten en lasten (stelposten).

Mutaties in de reserves

Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de mutaties in de algemene- en bestemmingsreserves apart zichtbaar gemaakt in de begroting.

De mutaties in de reserves die een relatie hebben met een specifiek programma zijn opgenomen onder het desbetreffende programma zodat per programma een resultaat voor en na bestemming zichtbaar is.

Onder algemene dekkingsmiddelen en onvoorzien vinden rentetoevoegingen plaats aan de algemene reserve en de reserve bouwgrondexploitatie.

Overzicht baten en lasten 2022 Algemeene dekkingsmiddels

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begro- ting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten				
Lokale heffingen	4.307	4.307	290	4.597
Algemene uitkering	38.570	40.045	1.374	41.419
Dividend	31	111	0	111
Overige algemene dekkingsmiddelen	21	51	0	51
Ombuigingen algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totalen Baten	42.928	44.513	1.664	46.177
Lasten				
Lokale heffingen	-103	-103	0	-103
Algemene uitkering	-258	-254	-478	-732
Dividend	0	0	0	0
Overige algemene dekkingsmiddelen	-307	-1.392	11	-1.381
Ombuigingen algemene dekkingsmiddelen	0	0	0	0
Totalen Lasten	-669	-1.749	-467	-2.216
Totalen voor mutaties reserves	42.260	42.764	1.197	43.961
Toevoegingen aan reserves	-165	-317	0	-317
Onttrekkingen aan reserves	117	1.189	0	1.189
Geraamd resultaat	42.211	43.636	1.197	44.833

Toelichting op de wijzigingen Algemeene dekkingsmiddels

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Algemene uitkering	1.013	I
De effecten van de Meicirculaire 2022 bedragen afgerond € 1.854.000. Hiervan komt € 1.013.000 terug in programma Algemene dekkingsmidde- len en € 841.000 terug in Programma 3. Hiervan De Meicirculaire is structureel vertaald in de begroting 2022. Grootste afwijkingen voor 2022:		
1. Accresontwikkeling: € 1.038.000.		
2. Energietoeslag: € 578.000.		
3. Uitvoering klimaatakkoord: € 178.000		

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Algemene uitkering	361	I
De effecten van de Septembercirculaire 2022 bedragen afgerond € 1.022.000 voor 2022. Hiervan komt € 361.000 terug in programma Algemene dekkingsmiddelen en € 661.000 terug in Programma 3.		
Grootste afwijkingen voor 2022:		
1. Enegetoeslag: € 581.000		
2. Invoeringskosten Omgevingswet: € 258.000		
3. Wet kwaliteitsborging bouw (Wkb): € 42.000		
Voor 2023 bedraagt het effect € 782.000.		
Grootste afwijkingen voor 2023:		
Accresontwikkeling: € 766.000		
OZB	290	I
Het kohier 2022 valt hoger uit dan in de primitieve begroting opgenomen. De structurele effecten zijn opgenomen in de conceptbegroting 2023 e.v. daarom verwerken we de effecten incidenteel in deze tussenrapportage		
Totaal baten	1.664	
Lasten		
Algemene uitkering	-478	I
Via de mei- en septembercirculaire zijn middelen ontvangen welke voor deze specifieke doelen gereserveerd dienen te worden. Het gaat om:		
– Invoeringskosten Omgevingswet (€ 258.000)		
– Klimaatakkoord (€ 178.000)		
– Wet kwaliteitsborging Bouw (€ 42.000)		
Per saldo heeft deze afwijking geen effect op het resultaat.		
Verschillen kleiner dan € 50.000	11	I
Totaal lasten	-467	
Toevoegingen aan reserves		
Algemene reserve: toevoeging vrijval reserve Coronamiddelen	-922	
Totaal toevoegingen aan reserves	-922	
Onttrekkingen aan reserves		
Reserve Coronamiddelen: opheffen reserve	922	
Totaal onttrekkingen aan reserves	922	
Totaal saldo wijzigingen	1.197	

Overhead

Waar gaat Overhead over?
<p>Overhead   In het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV wordt onder artikel I, tweede lid onder I de definitie overhead nader geduid. In de toelichting van het Wijzigingsbesluit vernieuwing BBV is de definitie voor overhead van Vensters voor Bedrijfsvoering gehanteerd als uitgangspunt voor de definitie van overhead binnen het BBV. De Commissie BBV heeft als taak om duidelijkheid te verschaffen wanneer de toepassing van deze definitie in de praktijk tot vragen leidt. Dit heeft geleid tot een notitie overhead waarin beschreven is wat wel en wat niet onder de overhead valt.</p> <p>Overhead bestaat in elk geval uit:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. leidinggevenden primair proces (hiërarchisch). 2. financiën, toezicht en controle gericht op de eigen organisatie. 3. P&O / HRM. 4. inkoop (incl. aanbesteding en contractmanagement). 5. interne en externe communicatie m.u.v. klantcommunicatie (KCC). 6. juridische zaken. 7. bestuurszaken en bestuursondersteuning. 8. informatievoorziening en automatisering (ICT). 9. facilitaire zaken en Huisvesting. 10. documentaire Informatie Voorziening (DIV). 11. managementondersteuning primair proces.

Overzicht baten en lasten 2022 Overhead

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging na 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten				
Overhead	7	7	0	7
Totalen Baten	7	7	0	7
Lasten				
Overhead	-7.170	-7.423	5	-7.418
Totalen Lasten	-7.170	-7.423	5	-7.418
Saldo baten en lasten	-7.163	-7.416	5	-7.411

Toelichting op de wijzigingen Overhead

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Geen verschillen	0	
Totaal baten	0	
Lasten		

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Verschillen kleiner dan € 50.000	5	I/S
Totaal lasten	5	
Totaal saldo wijzigingen	5	

Heffing VPB

Waar gaat Heffing VPB over?
<p>Heffing VPB   Voor een zeer groot aantal activiteiten van de gemeente Dantumadiel geldt dat niet voldaan wordt aan de ondernemingscriteria en dat deze niet belasting- en aangifteplichtig zijn voor de VPB. Er is ofwel sprake van het aanbieden van een “collectief goed” (geen deelname economische verkeer), “normaal vermogensbeheer” of van “structureel verlieslatende activiteiten”.</p> <p>De gemeente doet alleen aangifte voor haar belaste activiteiten in het kader van de verkoop afvalstromen en het grondbedrijf. Het aan deze activiteiten toe te rekenen vermogen wordt gewaardeerd op de fiscale openingsbalans. Het te betalen bedrag aan VPB op het resultaat behaald met de grondexploitatie is op korte termijn beperkt, tenzij een enorm herstel in de vastgoedmarkt optreedt. Daarom is ervoor gekozen het te betalen bedrag aan VPB als PM-post te oormerken en alleen de externe kosten die gemoeid zijn met het verplichte aangifteproces te begroten.</p>

Overzicht baten en lasten 2022 Heffing VPB

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten				
Heffing VPB	0	0	0	0
Totale Baten	0	0	0	0
Lasten				
Heffing VPB	0	0	0	0
Totale Lasten	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting op de wijzigingen Heffing VPB

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rapor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Geen verschillen		
Totaal baten		
Lasten		
Geen verschillen		
Totaal lasten		

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rapportage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Totaal saldo wijzigingen		

Onvoorzien

Waar gaat Onvoorzien over?
<p>Onvoorzien Op grond van het besluit begroting en verantwoording worden de gereserveerde middelen voor structureel onvoorzien apart zichtbaar gemaakt in de begroting.</p>

Overzicht baten en lasten 2022 Onvoorzien

Onderwerpen (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijziging	Wijziging 2 ^e rapportage	Begroting na 2 ^e rapportage
Baten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totalen Baten	0	0	0	0
Lasten				
Onvoorzien	0	0	0	0
Totalen Lasten	0	0	0	0
Saldo baten en lasten	0	0	0	0

Toelichting op de wijzigingen Onvoorzien

Bedragen x € 1.000	Afwijkingen 2 ^e rappor- tage	Incidenteel (I) Structureel (S)
Baten		
Geen verschillen		
Totaal baten		
Lasten		
Geen verschillen		
Totaal lasten		
Totaal saldo wijzigingen		

Totaaloverzicht financieel effect 2e rapportage 2022

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijzi- ging	Wijziging 2 ^e rappor- tage	Begroting na 2 ^e rap- portage
Baten				
1: Ynwenner en Bestjoer	254	254	0	254
2: Mienskip	162	167	9	176
3: Soarch en Wolwêzen	8.318	8.833	2.816	11.649
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	64	302	18	320
5: Wenjen en Omjouwing	3.093	3.248	0	3.248
6: Iepenbiere Romte	1.913	2.961	0	2.961
Algemiene dekkingsmiddels	42.928	44.513	1.664	46.177
Overhead	7	7	0	7
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal baten	56.740	60.286	4.507	64.793
Lasten				
1: Ynwenner en Bestjoer	-3.100	-3.503	-25	-3.529
2: Mienskip	-2.808	-3.276	256	-3.020
3: Soarch en Wolwêzen	-32.448	-32.425	-2.474	-34.899
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-797	-1.300	-64	-1.365
5: Wenjen en Omjouwing	-3.683	-4.018	3	-4.014
6: Iepenbiere Romte	-5.873	-7.067	82	-6.985
Algemiene dekkingsmiddels	-669	-1.749	-467	-2.216
Overhead	-7.170	-7.423	5	-7.418
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal lasten	-56.548	-60.761	-2.685	-63.446

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	Primitieve begroting 2022	Begroting na wijzi- ging	Wijziging 2 ^e rappor- tage	Begroting na 2 ^e rap- portage
Saldo van baten en lasten per programma				
1: Ynwenner en Bestjoer	-2.845	-3.249	-25	-3.274
2: Mienskip	-2.646	-3.108	265	-2.844
3: Soarch en Wolwêzen	-24.130	-23.592	327	-23.265
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	-733	-998	-46	-1.044
5: Wenjen en Omjouwing	-589	-770	3	-766
6: Iepenbiere Romte	-3.961	-4.105	82	-4.024
Algemeine dekkingsmiddels	42.260	42.764	1.197	43.961
Overhead	-7.163	-7.416	5	-7.411
Heffing VPB	0	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0	0
Totaal saldo van baten en lasten	192	-475	1.807	1.332
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves				
Toevoegingen aan reserves	-713	-1.435	-249	-1.684
Onttrekkingen aan reserves	1.014	4.143	63	4.205
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan re- serves	300	2.707	-186	2.521
Geraamde resultaat	492	2.232	1.621	3.853

Effecten voor de meerjarenraming 2023-2025

Omschrijving (bedragen x € 1.000)	2023	2024	2025
Saldo van baten en lasten per programma			
1: Ynwenner en Bestjoer	-3	0	-1
2: Mienskip	-1	5	-1
3: Soarch en Wolwêzen	36	-9	6
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje	0	0	0
5: Wenjen en Omjouwing	0	0	0
6: Iepenbiere Romte	22	0	49
Algemeine dekkingsmiddels	733	0	0
Overhead	-9	4	-53
Heffing VPB	0	0	0
Onvoorzien	0	0	0
Totaal effect meerjarenraming	778	0	0
Toevoegingen & onttrekkingen aan reserves			
Toevoegingen aan reserves	0	0	0
Onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	0	0	0
Geraamde resultaat	778	0	0

Toelichting op de wijzigingen Effecten voor de meerjarenraming 2023-2025

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025
1: Ynwenner en Bestjoer			
Verschillen kleiner dan € 50.000			
2: Mienskip			
Verschillen kleiner dan € 50.000			
3: Soarch en Wolwêzen			
Verschillen kleiner dan € 50.000			
4: Wurk, Bedriuw en Rekreaasje			
Geen verschillen			
5: Wenjen en Omjouwing			
Geen verschillen			
6: Iepenbiere Romte			
Geen verschillen			
Algemniene dekkingsmiddels			
Verschillen kleiner dan € 50.000			
Totaal saldo wijzigingen			

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025
Overhead			
Geen verschillen			
Heffing Vennootschapsbelasting			
Geen verschillen			
Onvoorzien			
Geen verschillen			
Onttrekkingen reserves			
Reserve coronacompensatie			
Totaal saldo wijzigingen			

